

Financieel jaarverslag 2017

Stichting Koraal Groep

**Samen
op eigen
kracht**

1. Jaarverslag	5
1.1. Financiële gang van zaken	6
2. Bestuur en vaststelling jaarrekening	29
2.1. Bestuur en vaststelling jaarrekening	30
3. Jaarrekening 2017	31
3.1. Geconsolideerde balans per 31 december 2017	32
3.2. Geconsolideerde winst-en-verliesrekening over 2017	34
3.3. Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2017	35
3.4. Grondslagen van waardering en bepaling van het resultaat	36
3.5. Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2017	44
3.6. Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening over 2017	53
3.7. Enkelvoudige balans per 31 december 2017	62
3.8. Enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2017	64
3.9. Toelichting op de enkelvoudige balans per 31 december 2017	66
3.10. Toelichting op de enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2017	74
3.11. Gesegmenteerde winst-en-verliesrekeningen over 2017	76
3.11.1. Gehandicaptenzorg	76
3.11.2. Onderwijs	77
3.11.3. Jeugdzorg	78
3.11.4. Arbeidsintegratie	79
3.11.5. Koraal Groep	80
4. Overige gegevens	81
4.1. Statutaire regeling resultaatbestemming	82
4.2. Nevenvestigingen	82
4.3. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	82
5. Bijlagen	87
5.1. Verloopoverzicht materiële vaste activa	88
5.2. Verloopoverzicht financiële vaste activa	90
5.3. Projecten in uitvoering en mutaties in het boekjaar	91
5.3.1. St. Anna	91
5.3.2. Gastenhof	92
5.3.3. De Hondsborg	92
5.3.4. Maasveld	93
5.3.5. De la Salle	93
5.3.6. Op de Bies	94
5.4. Overzicht van langlopende schulden	95
5.5. Nog in tarieven te verrekenen financieringstekort resp. –overschot	96
5.6. Schulden uit hoofde van nacalculatie DBC's 2013	98
Lijst van afkortingen	99

Hoofdstuk 1

Jaarverslag

1.1 Financiële gang van zaken

Gedegen financieel beleid

Koraal Groep (hierna Koraal) heeft financieel gezien een mooi jaar achter de rug. Dat is geen vanzelfsprekendheid maar een belangrijk resultaat van een gedegen financieel beleid. Koraal is zich bewust van haar maatschappelijke verantwoordelijkheid als het gaat om het bieden van ondersteuning aan mensen die een steun in de rug nodig hebben. Iedere mens moet op zijn eigen manier kunnen meedoen in de samenleving. Sommige mensen zijn lichamelijk en/of verstandelijk beperkt, kampen met (ernstige) gedrags- of psychiatrische problemen of hebben problemen van psychosociale aard. Koraal zet haar deskundigheid, kennis en ervaring voor deze mensen in. Koraal doet dat op de domeinen jeugdzorg, gehandicaptenzorg, speciaal onderwijs en arbeidsparticipatie. De ondersteuning is specialistisch en professioneel. Om deze belangrijke maatschappelijke taak te doen slagen is een gedegen financieel beleid één van de belangrijke randvoorwaarden. Een financieel gezonde organisatie maakt immers dat de continuïteit van de organisatie is geborgd en derhalve de dagelijkse zorgverlening en het onderwijs kan plaatsvinden.

Ook is het een belangrijke voorwaarde voor de financierbaarheid van de organisatie. Het maakt mogelijk dat er investeringen kunnen plaatsvinden in de zorglocaties of in samenwerking met de gemeenten in de scholen. Het biedt ruimte voor bijvoorbeeld ICT investeringen zowel ten behoeve van het primair proces alsook ten behoeve van de bedrijfsvoering. Het faciliteert ook de organisatie in haar ambitie om continu te innoveren en te zoeken naar kansen en mogelijkheden voor haar cliënten en leerlingen. Voor Koraal is dat bijzonder van belang omdat in alle sectoren waarin de organisatie actief is veel verandert. Zo is er veel dynamiek in het sociaal domein vanwege de transformatie-opgave om zorg ook anders te gaan organiseren. Het antwoord van Koraal is gelegen in de uitvoering van strategisch programma RICHTPUNT 2020!. Dit programma omvat een aantal belangrijke strategische projecten om de organisatie toekomstbestendig te houden maar zeker ook om nieuwe kansen te pakken. Op vier aandachtgebieden te weten Cliënt/Leerling, Medewerker, Omgeving en Organisatie lopen diverse projecten. Er gebeurt veel binnen Koraal en er worden mooie resultaten geboekt. Zo is per 1 juli 2017 een nieuw organisatie-model uitgerold waarbij de dienstverlening voortaan wordt aangestuurd vanuit verschillende Koraal regio's. In 2017 is verder een nieuw merk en huisstijl gelanceerd – Koraal wonen, leren, werken – dat ook bijdraagt aan de ambitie van Koraal om cliënten en leerlingen in de regio's zo samenhangend mogelijk te ondersteunen in al hun levensfasen. Ook zijn er mooie initiatieven zoals de start van het traject methodiekwontwikkeling waarbij het personeel actief in de gehandicaptenzorg uitgebreid wordt getraind en geschoold. Aan nieuwe producten en dienstverlening is gewerkt door de voorbereiding voor de lancering van het Koraal Consultatie Team begin 2018 alsook de stappen die gezet zijn voor het starten van ambulante MST-teams alsook het specifieke zorgprogramma voor slachtoffers van loverboyproblematiek.

Het is goed om vast te stellen dat de organisatie er goed voor staat waarmee de weg vrij is om haar strategisch programma te realiseren.

Hoe hebben wij het afgelopen jaar gedaan ?

Over 2017 realiseert Koraal een positief resultaat van circa € 4,4 miljoen. Het resultaat ligt daarmee in lijn met het resultaat ad € 4,5 miljoen dat over 2016 is gerealiseerd. In de concernbegroting 2017 was uitge-

gaan van een positief resultaat ad circa € 1,5 miljoen. Het resultaat valt ten opzichte van de begroting met name gunstiger uit door het positievere resultaat van de COD ad € 2,4 miljoen (vastgoed- en financieringsresultaat) alsook het resultaat van de drie instellingen actief in de gehandicaptenzorg dat circa € 0,5 miljoen hoger ligt dan begroot. Het totale resultaat uit Onderwijs ligt met circa € 0,1 negatief miljoen in lijn met de begroting 2017. Dit geldt niet voor Sterk in Werk dat ten opzichte van een begroot klein positief resultaat uiteindelijk in lijn met voorgaande jaren toch een tekort noteert van € 0,4 miljoen. Ook blijft het resultaat van de Koraal Jeugdzorg onderdelen met circa € 0,15 miljoen achter op begroting. Hiertegenover staat wel dat het resultaat van de SeysCentra – de joint venture stichting met Pluryn – circa € 0,5 miljoen hoger uitkomt dan begroot.

In onderstaande tabel zijn de resultaten weergegeven:

Activiteit	Onderdeel	Koraal Regio	Resultaat 2017 * € 1.000	Resultaat 2016 * € 1.000
Gehandicaptenzorg	St. Anna	Noord- en Midden Limburg	242	345
	Maasveld	Maastricht, Heuvelland, Westelijke Mijnstreek	404	23
	Op de Bies	Parkstad	792	111
Jeugdzorg	Gastenhof	3 Limburgse regio's	206	485
	De la Salle	Noordoost Brabant	7	328
	De Hondsborg	Expertise Centrum	124	18
	Maashorst jeugdzorg	Noordoost Brabant	152	187
	SeysCentra	-	579	949
Onderwijs	Het Driespan	West Brabant	277	209
	Saltho Onderwijs	Noordoost Brabant, Expertise Centrum	-473	67
	Maashorst Onderwijs	Noordoost Brabant	71	117
Arbeidsintegratie	Sterk in Werk	-	-436	-319
Ondersteuning	COD	-	2.433	1.975
			4.378	4.495

Het hoger dan begrote resultaat wordt evenals in 2016 in het kader van de resultaatbestemming vanuit het resultaat COD voor een deel toegevoegd aan bestemmingsreserve Innovatie. In totaal wordt € 2,0 miljoen toegevoegd. De bestemmingsreserve bedraagt daarmee ultimo 2017 circa € 4,6 miljoen. Deze bestemmingsreserve wordt ingezet voor strategische projecten zoals o.a. het project 'Methodiekontwikkeling' alsook de uitrol van het teamconcept.

In de drie Limburgse regio's – de regio Parkstad, de regio Maastricht, Heuvelland, Westelijke Mijnstreek en de regio Noord- en Midden Limburg – wordt het resultaat met name bepaald door de drie gehandicaptenzorginstellingen St. Anna, Maasveld en Op de Bies. Zij noteren tezamen een positief resultaat van circa € 1,4 miljoen positief (2016: 0,5 miljoen). In 2017 is – in tegenstelling tot 2016 waarin het resultaat aanzienlijk lager was dan begroot – sprake van een hoger dan begroot resultaat. Dit is mede het gevolg van een aantal incidentele factoren. Zo heeft een vrijval plaatsgevonden van een deel van de in 2016 getroffen voorziening ORT als uitkomst van definitieve afspraken CAO GHZ. Ook heeft het gevoerde verzuimbeleid met een lager ziekteverzuimpercentage als resultaat in algemene zin een positief effect op de zorgexploitatie maar ook specifiek vanwege vrijval van een deel van de voorziening langdurig zieken. Een hoger dan begrote omzet (o.a. door niet verwachte incidenteel toegekende toeslagen) in combinatie met de sturing op de exploitatiekosten dragen daarnaast bij aan de gunstige resultaatontwikkeling binnen de drie gehandicaptenzorg instellingen. Over de afgelopen drie jaar ligt het resultaat gemiddeld genomen overigens in lijn met de rendementsdoelstelling ad 1%.

De onderwijsinstellingen van Koraal realiseren over 2017 te samen een resultaat van circa € 0,1 miljoen negatief ten opzichte van € 0,4 miljoen positief over 2016. Het tekort wordt met name veroorzaakt door het begrote tekort bij Saltho Onderwijs als gevolg van de incidenteel extra kosten in het kader van de

uitvoering van het programma Weer op de Kaart. Saltho Onderwijs heeft over 2017 een tekort gerealiseerd van ruim € 0,5 miljoen ten opzichte van een begroot tekort van ruim € 0,4 miljoen negatief. Hiertegenover staat een positief resultaat ad € 0,3 miljoen van het Driespan – regio West-Brabant – in lijn met de begroting 2017 alsook een hoger dan begroot positief resultaat ad bijna € 0,1 miljoen van de school De Vlinder, regio Noordoost Brabant. Voor wat betreft de onderwijsexploitatie is relevant dat over 2017 de Rijksbijdragen OC&W nagenoeg in lijn ligt met 2016. De groei van het aantal leerlingen bij Het Driespan en het relatief stabiele aantal leerlingen bij De Vlinder gaat gepaard met een grote afname van het aantal leerlingen binnen Saltho Onderwijs. Los van de gerealiseerde afbouw van personele formatie in lijn met de ontwikkeling van de leerlingenaantallen heeft Saltho Onderwijs een incidenteel hoger kostenniveau vanwege het hiervoor genoemde programma Weer op de Kaart. Bij het Driespan en De Vlinder is de exploitatieontwikkeling in balans.

Uit de jeugdzorgactiviteiten behaalt Koraal over 2017 een positief resultaat van bijna € 0,5 miljoen ten opzichte van € 1,0 miljoen over 2016. Binnen de jeugdzorg is zichtbaar dat de zorgexploitatie in toenemende mate budgetdruk ervaart als gevolg van de tekorten in het sociaal domein in de diverse jeugdzorg regio's. Het positieve resultaat over 2017 is dan ook geen sinecure geweest en wordt enerzijds ook in positieve zin beïnvloed door incidentele vrijval van voorzieningen zoals de voorziening ORT alsook de voorziening langdurig zieken en anderzijds in negatieve zin beïnvloed door additionele kosten zoals de vorming van een voorziening verlieslatend contract Sociaal Domein alsook een risico-inschatting vanwege lopende discussies rondom beschikkingen voor geleverde zorg. Het jeugdzorgdossier blijft veel aandacht vragen. Vanwege de context dat er nog altijd sprake is van sterk financieel gedreven inkooptrajecten, een aanzienlijke administratieve lastenverzwaring door een grote diversiteit in contractvoorwaarden en bekostigingsstelsels, maar vooral ook om de zorgverlening ook anders te gaan organiseren.

De Hondsborg onderdeel van het Expertise Centrum laat een positief resultaat zien van circa € 0,1 miljoen hetgeen iets lager uitvalt dan begroot. Een hoger dan begrote omzet door o.a. een zwaardere en complexere intramurale zorgvraag gaat gepaard met een gelijk hogere inzet van de personele formatie. Over 2017 is het aantal gerealiseerde intramurale plaatsen gemiddeld genomen vrijwel in lijn met de begroting maar is wel de laatste maanden van 2017 een daling van de instroom waarneembaar.

Binnen de regio Noordoost Brabant noteert De La Salle een sluitende exploitatie en Maashorst een positief resultaat boven begroting. Per saldo realiseert de regio op de jeugdzorgactiviteiten een bescheiden plus van circa € 0,15 miljoen. Voor het Orthopedagogisch Behandelcentrum De La Salle geldt ook dat de toeleiding goed op peil is gebleven. De La Salle vervult een bovenregionale functie en slaagt er in om binnen de veelheid aan verschillende jeugdzorgcontracten haar zorgverlening vorm te geven. Over 2017 realiseert De La Salle een hogere intramurale bezetting dan begroot in combinatie met een verdere afname van de gemiddelde behandelduur. Wel maakt de noodzakelijke personele formatie en dito hogere personele kosten dat de exploitatie onder druk staat. Positief is dat Maashorst in navolging van 2016 ook in 2017 een positief resultaat realiseert. Dit bevestigt de gemaakte keuze om de activiteiten van Maashorst en De La Salle onder één aansturing te brengen waarmee verbeterlagen zijn gerealiseerd. De zorgverlening van Gastenhof welke na de regio-indeling vanaf 1 juli onderdeel uitmaakt van de drie Limburgse regio's laat een positief resultaat zien van circa € 0,2 miljoen in lijn met de begroting 2017. Voor Gastenhof – de evenknie van De La Salle in Limburg – geldt dat zij veel meer dan De La Salle de gevolgen ondervindt van de transitie van de jeugdzorg. Gastenhof heeft de afgelopen jaren een deel van haar intramurale capaciteit afgebouwd door groepen te sluiten danwel locaties af

te stoten. Thans wordt evenals in andere regio's meer ingezet op de ontwikkeling van ambulante vormen van zorg in combinatie met alternatief gebruik van intramurale voorzieningen voor nieuwe doelgroepen.

De joint venture stichting SeysCentra – een samenwerking tussen Pluryn en Koraal – is gericht op de behandeling van zeer jonge kinderen met chronische voedselweigeren en de behandeling van onzindelijkheid bij kinderen met een verstandelijke beperking. Deze stichting wordt als last resort centrum ook bekostigd op basis van de landelijke raamovereenkomst van de VNG. De omzet is over 2017 ten opzichte van 2016 licht terug gelopen met circa € 0,2 miljoen. Het aandeel van Koraal in het positieve resultaat 2017 bedraagt uitgaande van proportionele consolidatie circa € 0,6 miljoen. Het positieve resultaat is in lijn met voorgaande jaren volledig toegevoegd aan de algemene reserve van de SeysCentra. De stichting heeft een gezonde financiële positie om haar ambities verder waar te maken. Ambities die liggen op het gebied van o.a. onderzoek naar behandelmethoden met de universiteiten van Maastricht en Nijmegen (leerstoel), de samenwerking met ziekenhuizen (o.a. Maastricht UMC+, Wilhelmina Kinderziekenhuis), de uitbreiding van het aantal vestigingen om dichterbij de cliënten zorg aan te kunnen bieden en daarmee de intramurale behandel tijd te voorkomen c.q. te verkorten alsook het gebruik van 'online-begeleiding'.

Sterk in Werk realiseert over 2017 een tekort van € 0,4 miljoen (2016: € 0,3 miljoen nadelig). Het is de organisatie nog niet gelukt om een financieel gezonde exploitatie te realiseren met name als gevolg van het uitblijven van de noodzakelijke omzetgroei. In het voorjaar 2018 wordt mede in relatie tot de zogenaamde Koraalbrede ontwikkelagenda 'Participatie' gezien of en op welke wijze de activiteiten van Sterk in Werk op het gebied van arbeidsparticipatie binnen Koraal Groep een gezond toekomstperspectief kunnen krijgen.

De concernstichting ofwel de concern ondersteunende diensten realiseren over 2017 een positief resultaat van circa € 2,4 miljoen (2016: 2,0 miljoen) bij een begrote sluitende exploitatie. Evenals voorgaande jaren is dit positieve resultaat nagenoeg geheel toe te schrijven aan een positief vastgoed- en financieringsresultaat. Het positieve resultaat is het saldo van lagere afschrijvingen, dalende rentekosten en een lagere afwaardering van het zorgvastgoed ten opzichte van de gerealiseerde huisvestingsvergoedingen (nacalculatie en NHC's). Dit betreft met name de WLZ bekostigde zorg en zeker niet de op basis van de gemeenten gefinancierde jeugdzorg. In ogenschouw moet ook worden genomen dat Koraal de komende jaren nog een aanzienlijke (grootschalige) renovatie-opgave heeft alsook het reguliere onderhoudsprogramma om het zorgvastgoed toekomstbestendig en exploiteerbaar te houden. Zo wordt in de periode 2018-2020 een investeringsprogramma van circa € 60 miljoen voorzien. Tegelijkertijd is ook het risico ten aanzien van de vastgoedexploitatie toegenomen omdat vanaf 2018 de huisvestingsvergoeding volledig afhankelijk is geworden van de gerealiseerde productie. Bovendien zijn de NHC tarieven in 2017 neerwaarts bijgesteld en worden zij mogelijk op termijn onderhandelbaar voor de zorgkantoren. Voor de huisvestingsvergoedingen die ontvangen worden in het sociaal domein (Jeugdwet) geldt dat deze ten opzichte van de WLZ tarieven minder gunstig zijn en de afgelopen jaren aanzienlijk gekort. De houdbaarheid van dit positieve resultaat is op de langere termijn derhalve onzeker.

Het resultaat van de concernstichting uit het joint venture schoonmaakbedrijf RIF Facility Services B.V. bedraagt circa € 31.000 zijnde 51% van het totale bedrijfsresultaat na vennootschapsbelasting (2016: € 70.000).

Het geconsolideerde resultaat 2017

In onderstaande tabel is het geconsolideerde resultaat 2017 van Koraal opgenomen. Hierbij zijn de realisatie 2016 alsook de begroting 2017 als vergelijkende cijfers weergegeven:

* € 1 miljoen	Begroting 2017	2017	2016
Opbrengsten zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning *1)	167,9	174,4	171,3
Omzet DBC's / DBC-zorgproducten	0	0	0
Subsidies	45,4	47,8	48,8
Overige bedrijfsopbrengsten *1)	8,4	5,2	4,8
Bedrijfsopbrengsten	221,7	227,4	224,9
Personeelskosten *1)	165,4	171,0	167,0
Afschrijvingen en bijzondere waardeverandering materiële vaste activa	19,5	13,2	13,8
Overige bedrijfslasten *1)	33,5	37,0	37,1
Bedrijfslasten	218,4	221,2	217,9
Bedrijfsresultaat	3,3	6,2	7,0
Financiële baten en lasten	1,8	1,8	2,4
Aandeel derden, belastingen	0	0	-0,1
Jaarresultaat	1,5	4,4	4,5

*1) In verband met vergelijkbaarheid van de realisatie 2017 ten opzichte van de begroting 2017 heeft herrubricering plaatsgevonden van een aantal posten in de begroting 2017.

Ontwikkeling opbrengsten

Koraal realiseert over 2017 een omzet van circa € 227,4 miljoen ten opzichte van ruim € 224,9 miljoen over 2016. Derhalve een lichte toename van de totale omzet ad € 2,5 miljoen (+1%).

De grootste post van de omzet betreft de 'Opbrengsten zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning' ad circa € 174,4 miljoen (2016: € 171,3 miljoen). De toename betreft vrijwel geheel het budget WLZ. Over 2017 bedragen de WLZ opbrengsten circa € 109,1 miljoen ten opzichte van € 105,9 miljoen over 2016. De WLZ opbrengsten hebben met name betrekking op de zorgverlening van de drie Limburgse regio's en wel specifiek de gehandicaptenzorg op de locaties van St. Anna, Maasveld en Op de Bies. Daarnaast ook de jeugdzorg aan jongeren ouder dan 18 jaar in de regio Noordoost Brabant (De La Salle), de Limburgse regio's (Gastenhof) alsook de zorgverlening van De Hondsborg aan jongeren met een WLZ-indicatie. De toename van het WLZ budget is de resultante van diverse factoren zoals o.a. zorgverzekering, de ingroei van de Normatieve Huisvestingscomponent (van 70% naar 85% NHC), de indexatie van de NZa-tarieven in combinatie met handhaving van het prijsbeleid van de zorgkantoren (geen additionele tariefskorting).

Een andere belangrijke post die onderdeel uitmaakt van de 'Opbrengsten zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning' betreft de opbrengsten Jeugdzorg. Over 2017 bedragen deze circa € 62,8 miljoen (2016: € 62,6). Een lichte toename die echter gelet op de omvang van de geleverde zorgverlening feitelijk te beperkt is voor de reguliere ontwikkeling van de loonkosten en overige exploitatiekosten.

Dit is ook zichtbaar in de lagere exploitatieresultaten over 2017 van de verschillende jeugdzorgonderdelen van Koraal. De druk op tarieven, budget en volume-afspraken zijn hier debet aan. Verder bestaan de 'Opbrengsten zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning' nog uit opbrengsten WMO ad bijna € 1,2 miljoen (2016 € 1,1 miljoen) alsook de eigen bijdrage en betalingen van cliënten ad € 0,5 miljoen (2016: 1,1 miljoen). De afname van de eigen bijdrage is het gevolg van de omstandigheid dat met ingang van 2017 de cliënten zelf rechtstreeks betalen voor de waskosten. Hiertegenover staat ook een afname van de hotelmatige kosten.

De post 'Subsidies' ad € 47,8 miljoen is ten opzichte van 2016 met circa € 1,0 miljoen afgenomen. De afname betreft met name lagere subsidies op grond van de tijdelijke Subsidieregeling Kapitaallasten. Deze subsidies zijn met € 0,7 miljoen afgenomen. De tijdelijke regeling (t/m 2017) borgt de nacalculatie van een deel van de kapitaallasten van het zorgvastgoed dat wordt gebruikt door de jeugdzorginstellingen. Vanaf 2015 worden de kapitaallasten van dit vastgoed bekostigd vanuit enerzijds de NHC-vergoedingen via de gemeenten en anderzijds via de desbetreffende subsidieregeling. In 2017 is nog 15% vergoed via de subsidieregeling (2016: 30%). Vanaf 2018 is deze vergoeding volledig verdisconteerd in de opbrengsten jeugdzorg die van gemeenten worden ontvangen in het kader van de Jeugdwet. De afname van de subsidies heeft verder betrekking op de zogenaamde overige subsidies waaronder loonkostensubsidies en ESF-middelen. Deze vallen bijna € 0,7 miljoen lager uit. De afname is te verklaren doordat in 2016 sprake was van indicenteel hogere ESF-subsidies in het onderwijs als gevolg van de afrekening van oude jaren.

De in omvang grootste subsidiepost 'Rijksbijdragen OCW' noteert over 2017 circa € 44,1 miljoen en is ten opzichte van 2016 met € 0,3 miljoen toegenomen. De lichte toename is het saldo van de reguliere indexatie van de bekostigingsbedragen per leerlingen, de groei van het aantal leerlingen bij Het Driespan (groebekostiging) in de regio West Brabant op de locaties van het Driespan en de daling van het aantal leerlingen bij Saltho Onderwijs, onderdeel regio Noordoost Brabant.

De subsidies ontvangen in het kader van de maatschappelijke dienstverlening bedragen circa € 2,0 miljoen en liggen in lijn met 2016. Dit geldt ook voor de opleidingssubsidies ontvangen van het ministerie VWS ad ruim € 0,3 miljoen.

De overige bedrijfsopbrengsten bedragen € 5,2 miljoen (2016: € 4,8 miljoen). Deze post bestaat met name uit de externe omzet van Sterk in Werk, de opbrengsten uit externe dienstverlening van Koraal Groep medewerkers en detacheringsofbrengsten, de opbrengsten uit o.a. leerwerkbedrijven, dagbestedingswinkels, restaurant, verhuur van ruimten en het verkoopresultaat vanwege het afstoten van vastgoed.

Ontwikkeling personele lasten

De totale personele kosten bedragen over 2017 circa € 171,0 miljoen ten opzichte van € 167,0 miljoen over 2016. Dit betreft circa 75% van de totale bedrijfsopbrengsten. De toename ad circa € 4,0 miljoen betreft enerzijds de toename van de kosten samenhangend met personeel in loondienst ad € 0,4 miljoen en anderzijds de toename van de kosten personeel niet in loondienst ad € 3,6 miljoen.

De kosten personeel in loondienst kunnen feitelijk in drie delen worden 'opgeknipt': de reguliere werkgeverskosten (salarissen, sociale lasten en pensioenpremies) zijn ten opzichte van 2016 met circa € 4,5 miljoen gestegen. Deze stijging is het gevolg van met name een beperkte toename van de personele

formatie van circa 30 fte (1%) tot 2.771 fte, de reguliere salarisstijgingen als gevolg van CAO-afspraken en periodieke loonontwikkeling alsook de reguliere ontwikkeling van de premies in het sociaal en pensioenstelsel. De overige personeelskosten liggen daarnaast nagenoeg in lijn met het kostenniveau 2016.

Tegenover de hiervoor genoemde kostenposten van personeel in loondienst staat een mutatie van de personele voorzieningen van per saldo circa € 4,1 miljoen. De afname van de voorziening ORT als gevolg van de nabetaling van de onregelmatigheidstoeslag tijdens vakantie over de periode 2012-2015 is één van de belangrijkste mutaties. Bij de afwikkeling van deze voorziening is ook een bedrag ad € 0,7 vrijgevallen met name omdat op basis van de CAO-afspraken nabetaling over de voorziene periode 2011 niet aan de orde is geweest. Verder heeft er naar aanleiding van de jaarlijkse herijking van de personele voorzieningen een vrijval plaatsgevonden op de voorziening langdurig zieken ad € 0,8 miljoen samenhangend ook met de afname van het ziekteverzuim binnen Koraal alsook een vrijval van de reorganisatievoorziening ad circa 0,5 miljoen.

Kortheidshalve wordt verder verwezen naar hetgeen is opgenomen in de navolgende paragraaf over de financiële positie.

De toename van de kosten personeel niet in loondienst bedraagt € 3,6 miljoen betreft zowel inzet van uitzendkrachten ten behoeve van de zorgverlening c.q. het onderwijs alsook de tijdelijke inzet van extra personeel in de ondersteunende en leidinggevende functies. De toename van de kosten hangt voor een deel ook samen met de ervaren arbeidsmarktproblematiek waarbij het lastiger is om medewerkers voor zowel zorg als onderwijs te werven. Voor Koraal is dat één van de belangrijkste speerpunten in het strategisch programma om te borgen dat er voldoende en gekwalificeerd personeel beschikbaar is en ook blijft in de toekomst.

Ontwikkeling overige bedrijfskosten

De overige bedrijfskosten komen over 2017 uit op circa € 37,0 miljoen en liggen daarmee in lijn met het kostenniveau 2016 uitkomend op € 37,1 miljoen. Ten opzichte van de begroting is er wel sprake van een hoger kostenniveau maar dit past ook bij de hoger dan begrote opbrengsten. Ten opzichte van 2016 komen de zogenaamde patiënt en bewonersgerelateerde kosten circa € 0,7 miljoen hoger uit. Deze stijging betreft onder andere kosten onderaannemerschap, aanschaf lesmateriaal (in verband met een toename van het aantal leerlingen) en extra uitgaven dagbesteding cliënten (Mont Ventoux). Een andere kostenpost in 2017 betreft de dotatie aan de voorziening verlieslatende contracten Sociaal domein ad circa 0,4 miljoen samenhangend met onvermijdbare kosten vanwege een tweetal afgesloten contracten Jeugdzorg. Verder zijn de algemene kosten over 2017 circa € 0,2 miljoen hoger dan over voorgaand boekjaar.

Hiertegenover staat dat de onderhoudskosten inclusief de dotatie aan de voorziening Onderhoud binnen Onderwijs ten opzichte van 2016 bijna € 0,6 miljoen lager noteer. De energiekosten zijn ten opzichte van 2016 met bijna € 0,2 miljoen ook gedaald door o.a. lager verbruik, de plaatsing van 'slimme meters' alsook betere tariefafspraken. Verder vallen de voedings- en hotelmatige kosten bijna € 0,2 miljoen lager uit alsook de overige lasten welke circa € 0,3 miljoen lager noteren.

Ontwikkeling overige financiële baten en lasten

Over 2017 bedraagt het saldo van financiële lasten en baten circa € 1,8 miljoen (2016: 2,4 miljoen). De afname van deze post wordt met name verklaard doordat in 2016 in het saldo een incidentele post was opgenomen vanwege het in 2016 betaalde disagio ad € 0,4 miljoen aan het Waarborgfonds voor de Zorgsector voor borging van een aangetrokken lening. Daarnaast heeft ook de vervroegde aflossing van een lening eind 2016 alsook een extra aflossing in 2017 een neerwaarts effect op de rentekosten van de leningportefeuille in 2017.

De financiële positie

Voor de beoordeling van de mate waarin Koraal over een gezonde financiële gezondheid beschikt is o.a. inzicht noodzakelijk in de financiële positie. Essentieel daarbij is op de eerste plaats het eigen vermogen maar ook het voorzieningenniveau is relevant.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen heeft verschillende functies. Zo vormt het voor de organisatie een 'airbag' ofwel weerstandsvermogen om financiële risico's op te kunnen vangen. Ook heeft het eigen vermogen een financieringsfunctie. Het is belangrijk voor externe vermogensverschaffers om te bepalen of zij bereid zijn om een lening te verstrekken maar ook voor het Waarborgfonds voor de Zorgsector voor het afgeven van een garantiestelling. Daarnaast willen natuurlijk de diverse belanghebbenden zoals bijvoorbeeld de zorgkantoren dat de continuïteit van de dienstverlening die zij inkopen is geborgd. Koraal heeft eind 2017 een eigen vermogen van € 57,8 miljoen (2016: ruim € 53,4 miljoen). Het positieve exploitatieresultaat ad bijna € 4,4 miljoen is toegevoegd aan het vermogen. Koraal beschikt daarmee over een goede financiële positie die past binnen het kader van het financiële beleid om de financiële continuïteit en de financierbaarheid van het bedrijf te borgen. De solvabiliteit – het concern eigen vermogen uitgedrukt als percentage van het balanstotaal – bedraagt ultimo ultimo 2017 32,4% (2016: 28,8%). De benchmark van Deloitte gebaseerd op de gegevens van DigiMV 2016 toont een branchegemiddelde 2016 van circa 38,5%. De solvabiliteit van Koraal ligt daarmee onder het branche gemiddeld. Daarbij moet echter ook worden gerealiseerd dat Koraal vanwege de diversiteit in haar dienstverlening wellicht minder goed vergelijkbaar is met de gegevens op basis van de DigiMV. De bovengemiddelde vermogenspositie van Het Driespan heeft daarbij nog een opwaarts effect op de solvabiliteit van het concern.

De budgetratio – het eigen vermogen gedeeld door de totale bedrijfsopbrengsten – komt over 2017 uit op 25,5% ten opzichte van 23,8% over 2016. De genoemde benchmark geeft over 2016 een gemiddeld cijfer van 31,5%. Ofschoon de budgetratio ten opzichte van de benchmark lager uitvalt sluit de budgetratio wel op het gemiddelde weerstandsvermogen van de Wfz deelnemers dat over 2015 en 2016 uitkomt op circa 25%. Koraal loopt daarmee mooi in de pas.

Overal gezien beschikt Koraal over een goede vermogenspositie en daarmee ook mogelijkheden om vanuit een gunstige en gezonde financiële positie te werken aan haar strategisch programma RICHTPUNT 2020!. Ook biedt het voldoende comfort voor eventuele minder gunstige tijden waardoor de organisatie minder kwetsbaar is.

Het totale eigen vermogen van Koraal is als volgt verdeeld:

(in duizenden euro's)	Eigen vermogen 31-12-2017	Eigen vermogen 31-12-2016
(stichtings)Kapitaal	€ 103	€ 103
Concern		
Bestemmingsreserves concernbreed	€ 4.601	€ 2.652
Bestemmingsfondsen Koraal Groep concern	€ 30.390	€ 29.019
Gehandicaptenzorg		
Bestemmingsfondsen	€ 3.675	€ 2.957
Jeugdzorg		
Bestemmingsfondsen	€ 5.323	€ 5.003
Algemene reserve SeysCentra	€ 3.372	€ 2.793
Onderwijs		
Bestemmingsreserves onderwijs	€ 144	€ 704
Algemene reserve onderwijs	€ 9.623	€ 9.187
Arbeidsparticipatie		
Algemene reserve	€ 612	€ 1.047
	€ 57.843	€ 53.465

Het oorspronkelijke stichtingskapitaal van Koraal is ongewijzigd en bedraagt € 0,1 miljoen. Het concern bestemmingsfonds komt ultimo 2017 uit op circa € 30,4 miljoen (2016: € 29,0 miljoen). De toevoeging aan dit vermogen betreft enerzijds het gerealiseerde resultaat 2017 van Stichting Koraal Groep (COD) na aftrek van de toevoeging aan de bestemmingsreserve ad per saldo € 0,5 miljoen. Anderzijds het aan het concern toegerekende aandeel ad 50% in de resultaten van de gehandicaptenzorg (St. Anna, Maasveld en Op de Bies) i.c. € 0,7 miljoen en de jeugdzorg (De Hondsborg, De la Salle en Gastenhof) i.c. € 0,2 miljoen

De concernbrede bestemmingsreserve betreft het sociaal fonds en met name de bestemmingsreserve innovatie. In 2017 heeft er vanuit het positieve resultaat van het concern een additionele toevoeging plaatsgevonden ad € 2,0 miljoen. Ultimo 2017 is een bedrag ad circa € 0,7 onttrokken aan deze reserve. Deze bestemmingsreserve wordt o.a. ingezet voor de realisatie en ondersteuning van diverse projecten zoals o.a. het project Methodiekontwikkeling in de langdurige zorg en de implementatie van het team-concept.

De bestemmingsfondsen van de Gehandicaptenzorg bedragen ultimo 2017 € 3,7 miljoen (2016: 3,0 miljoen). Dit saldo is de optelsom van 50% van de gerealiseerde exploitatieresultaten in de afgelopen jaren van St. Anna, Maasveld en Op de Bies.

Jeugdzorg beschikt over een bestemmingsfonds van circa € 5,3 miljoen (2016: € 5,0 miljoen) dat ook is opgebouwd uit het toegerekende aandeel ad 50% van de gerealiseerde exploitatieresultaten van de De Hondsborg, De la Salle, Maashorst Jeugdzorg en Gastenhof. Het aandeel in het vermogen van de joint venture SeysCentra bedraagt op basis van 50% consolidatie circa € 3,4 miljoen (2016: € 2,8 mil-

joen). Verwezen wordt ook naar de passage 'niet uit de balans blijvende verplichtingen' waaruit blijkt dat op basis van de gemaakte afspraken bij een eventuele beëindiging van de samenwerking het aandeel in het vermogen lager uitvalt en uitkomt op circa € 1,8 miljoen (2016: € 1,5 miljoen).

Onderwijs – Het Driespan, Saltho Onderwijs en De Vlinder – beschikken ultimo 2017 tezamen over een algemene reserve van circa € 9,6 miljoen (2016: € 9,2 miljoen). Het grootste aandeel in dit vermogen is toe te wijzen aan Het Driespan. De algemene reserve van Het Driespan komt uit op bijna € 7,8 miljoen (2016: € 7,5 miljoen) en beschikt hiermee ruimschoots over een gezonde financiële positie. De aan Maashorst Jeugdzorg gelieerde school De Vlinder heeft met een vermogen van bijna € 0,8 eveneens een goede financiële positie. Vanwege de omstandigheid dat ook een belangrijk deel van de leerlingen afkomstig is van Maashorst Jeugdzorg en ook de positie van Maashorst in de dynamiek van de jeugdzorg met meer onzekerheid te maken heeft is een stevig vermogen bij deze school ook geen overbodige luxe.

Het vermogen van Saltho onderwijs bedraagt ultimo 2017 na resultaatbestemming circa € 1,0 miljoen en is ten opzichte van 2016 nog licht toegenomen met circa € 0,1 miljoen. Het over 2017 gerealiseerde tekort van Saltho Onderwijs ad circa € 0,5 miljoen vanwege de begrote en geplande uitvoering van het programma Weer op de Kaart is daarbij gecompenseerd door een onttrekking van de bestemmingsreserve Onderwijs van Saltho Onderwijs. De bestemmingsreserve Onderwijs noteren ultimo nog € 0,1 miljoen en betreft na de genoemde onttrekking met name Het Driespan.

Voorzieningen

Ultimo 2017 bedragen de voorzieningen circa € 25,0 miljoen (2016: € 29,6 miljoen). De voorziening Personeelsgebonden Budget Levensfase (PBL) is de in omvang grootste personele voorziening en komt ultimo boekjaar uit op circa € 13,8 miljoen (2016: € 14,2 miljoen). Deze voorziening is gevormd voor de waardering van (1) de ultimo 2017 niet opgenomen PBL uren van alle medewerkers vallend onder de CAO Gehandicaptenzorg, (2) de waardering van een eenmalige extra toekenning van 200 uren aan de groep medewerkers die op 31-12-2009 in de leeftijd van 45 t/m 49 jaar waren en meer dan 10 jaar werkzaam in de zorg en (3) de waardering van de hogere PBL-verlofrechten van een bepaalde groep medewerkers (op 31-12-2009 >50 jaar en vallend onder het overgangsrecht). De afname van de voorziening betreft met name de onderdelen 2 en 3 welke op termijn volledig zullen vervallen omdat het aantal medewerkers met deze rechten alsook de omvang daarvan jaarlijks zal afnemen.

De reorganisatievoorziening en voorziening wachtgelden bedraagt ultimo 2017 ruim € 2,6 miljoen (eind 2016 € 4,5 miljoen). Naast de onttrekkingen en vrijval ad € 2,2 miljoen heeft er in 2017 nog een beperkte dotatie plaatsgevonden ad circa € 0,3 miljoen.

De in 2016 gevormde voorziening ORT is in 2017 nagenoeg geheel afgewikkeld. Naast de onttrekking ad € 1,6 miljoen vanwege uitbetaalde ORT heeft er een vrijval plaatsgevonden ad ruim € 0,6 miljoen vanwege het vervallen van de jaarschijf 2011 welke op grond van de afgesloten CAO Gehandicaptenzorg 2017-2019 uiteindelijk niet tot uitbetaling is gekomen. Ultimo 2017 resteert een beperkt saldo ad € 0,3 miljoen voor nog niet uitbetaalde ORT van medewerkers die uitdienst zijn gegaan. De andere personele voorzieningen betreffen de voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen ad € 3,1 miljoen (2016: 2,6 miljoen) en de voorziening langdurige zieken ad € 1,6 (2016: 1,9 miljoen). De voorziening langdurige zieken is afgenomen o.a. als gevolg van de positieve resultaten van het gevoerde verzuimbeleid in 2017.

Een nieuwe voorziening in 2017 betreft de voorziening verlieslatende contracten Sociaal Domein. In 2017 is aan deze voorziening een bedrag gedoteerd ad circa € 0,4 miljoen vanwege een verwacht tekort op afgesloten contracten in het sociaal domein. De tekorten zijn het gevolg van een verwachte hogere zorgvraag van reeds in zorg zijnde cliënten ten opzichte van een budgetplafond alsook een zwaardere zorgmix van cliënten in zorg ten opzichte van de uitgangspunten in de beschikbare lumpsumfinanciering. Met desbetreffende jeudzorgregio's zijn deze tekorten onderwerp van gesprek.

De voorziening voor frictiekosten is in 2017 bijna geheel afgewikkeld en heeft betrekking op de verwachte frictiekosten welke nog samenhangen met de laatste fase van de herstructurering van het terrein Maasveld. De bouw van een nieuw multifunctioneel centrum (zwembad, dagbesteding, sportfaciliteiten, kantoorgebouwen, restaurant e.d.) is in 2017 gestart en zal naar verwachting in de eerste helft van 2019 worden opgeleverd.

De onderwijsinstellingen van Koraal Groep beschikken ten slotte over een onderhoudsvoorziening. Deze komt ultimo 2017 na de jaarlijkse herbeoordeling uit op circa € 3,1 miljoen (2016: € 3,2 miljoen).

Financieringspositie

Ultimo 2017 bedraagt de langlopende schuldpositie € 54,5 miljoen (€ 64,1 miljoen ultimo 2016). Hiervan is circa 87% geborgd bij het WfZ (2016: 86%). De leningportefeuille betreft alleen de langlopende leningen van de zorginstellingen van Koraal Groep. Ten behoeve van de sector onderwijs heeft Koraal geen langlopende leningen afgesloten.

De contractuele aflossingen op de afgesloten leningen bedragen in 2017 circa € 6,9 miljoen. Voorts heeft er in 2017 een vervroegde aflossing plaatsgevonden van een schuldrestant ad € 3,3 miljoen met een rentepercentage van 4,5%. Voor 2018 bedraagt de reguliere aflossing circa € 6,3 miljoen. De gemiddelde rentevoet van de leningportefeuille bedraagt per ultimo 2017 circa 2,5% (2016: 2,68%) en is door de hiervoor genoemde vervroegde aflossing verder gedaald. Eind 2017 heeft meer dan 60% van de lening portefeuille i.c. circa € 37,8 miljoen een percentage <2%.

Relevant voor de beoordeling van de financieringspositie van Koraal Groep is ook het inzicht in een aantal ratio's. De 'Loan to Value' geeft de verhouding weer tussen het saldo van de langlopende leningen (inclusief kortlopend deel van de aflossingsverplichting) en de boekwaarde van de materiële vaste activa. Koraal Groep heeft een 'Loan to Value' ratio van 67% (2016: 64%) en ligt daarmee iets hoger dan het sectorgemiddelde ad 45% volgens de Benchmark Deloitte 2016. De hogere LTV ratio is met name te verklaren door het aantrekken van financiering in 2015 en 2016, resulterend in een gunstige liquiditeitspositie welke de komende jaren wordt aangewend in kader van de meerjareninvesteringen in het zorgvastgoed.

Een andere ratio betreft de 'Debt Service Coverage Ratio' (DSCR) die aangeeft in welke mate een organisatie in staat is om aan de rente- en aflossingsverplichtingen te voldoen uit de operationele kasstromen. Deze DSCR-ratio bedraagt voor Koraal Groep circa 1,6 (2016: 1,4) en voldoet daarmee aan de normstelling overeenkomstig het financieel beleidskader. Ofschoon de DSCR-ratio is toegenomen wordt deze in 2017 nog neerwaarts beïnvloed door de hiervoor genoemde vervroegde aflossing. De 'Interest Coverage Ratio' (ICR) ofwel de rentedekkingsgraad geeft aan in hoeverre de organisatie haar renteverplichtingen kan opbrengen. Deze ratio geeft weer in welke mate het resultaat voor interest kan

terugvallen, zonder dat de instelling in financiële moeilijkheden komt. Voor Koraal bedraagt deze ratio 3,5 (2016: 2,9).

Liquiditeitspositie

Koraal beschikt over een goede liquiditeitspositie. Het stelt de organisatie in staat om aan haar kortetermijnverplichtingen te voldoen. Koraal heeft ultimo 2017 een saldo liquide middelen ad € 55,1 miljoen (ultimo 2016: € 56,8 miljoen). Om de liquiditeitspositie te meten wordt gebruikt gemaakt van zogenaamde liquiditeitsratio's. Een veel gebruikte ratio is de zogenaamde 'Current ratio': de verhouding tussen de vlottende activa ten opzichte van de vlottende passiva. Als gezonde waarde wordt een ratio van minimaal 1 gezien. Deze ratio bedraagt ultimo 2017 bijna 1,8 (2016: 1,9) en voldoet daarmee aan de normstelling. Het sectorgemiddelde volgens de benchmarkgegevens Deloitte 2016 bedraagt circa 1,8. De liquide middelen zijn voor een belangrijk deel tijdelijk en vrij opneembaar weggezet op spaarrekeningen en depositorekeningen verspreid bij de nationale systeembanken. Koraal heeft ultimo boekjaar 2017 geen derivaten.

Het kasstroomoverzicht in de jaarrekening laat de besteding van de afname van de liquide middelen ad € 1,7 miljoen zien. De positieve operationele kasstromen bedragen circa € 16,6 miljoen. Hiertegenover staat een negatieve financieringskasstroom ad € 10,3 miljoen vanwege aflossingen en rentebetalingen in 2017. Voorts is er een uitgaande kasstroom ad totaal circa € 8,0 hoofdzakelijk vanwege investeringen in vastgoed. Het werkkapitaal (vlottende activa -/- vlottende passiva) van Koraal bedraagt ultimo 2017 circa € 31,5 miljoen (2016: € 36,1 miljoen) en is noodzakelijk om de operationele activiteiten te financieren. De afname van het werkkapitaal betreft een toename van de kortlopende schulden ten opzichte van een lichte afname van zowel de liquide middelen als de openstaande vorderingen.

Ten slotte is belangrijk om te realiseren dat het positieve liquiditeitssaldo in de komende jaren ook ingezet zal worden o.a. ten behoeve van het investeringsprogramma van Koraal Groep. Op basis van de liquiditeitsbegroting 2018 is de verwachting dat het saldo liquide middelen hierdoor zal teruglopen naar circa € 25 miljoen. Hierbij wordt wel opgemerkt dat er inmiddels rekening mee wordt gehouden dat het saldo mogelijk hoger zal uitkomen als gevolg van o.a. bijstellingen in het tempo waarin de geplande investeringen kunnen worden uitgevoerd.

Vastgoed

Koraal heeft een omvangrijke (zorg)vastgoed portefeuille. Het (zorg)vastgoed is voor het grootste deel in eigendom. Koraal kent slechts een beperkt aantal huurcontracten. De schoolgebouwen waarin de onderwijsinstellingen van Het Driespan, Saltho Onderwijs en De Vlinder hun onderwijs geven zijn economisch in eigendom van de gemeenten en staan derhalve niet op de balans van Koraal. Dat betekent ook dat vastgoedinvesteringen in het onderwijs i.c. nieuwbouw en grootschalige renovatie onder de verantwoordelijkheid en bekostiging van de lokale gemeenten plaatsvindt. Voor onderhoud aan de gebouwen is het anders geregeld: het reguliere onderhoud van de scholen, zowel binnen- als buitenonderhoud, loopt via de exploitaties van de scholen.

Het zorgvastgoed is met uitzondering van het zorgvastgoed van Maashorst in eigendom van de moederstichting Koraal en de exploitatie daarvan maakt onderdeel uit van de vastgoedexploitatie van Koraal. Om het vastgoed adequaat in stand te houden, te renoveren en zo nodig (vervangende) nieuwbouw te plegen beschikt Koraal over een (meerjaren)investerings-/onderhoudsbegroting. In 2017 heeft

er met behulp van externe ondersteuning op het gebied van technische inventarisaties een volledige herijking plaatsgevonden van de meerjareninvesterings- en onderhoudsbegroting. Ook is er geïnvesteerd in een digitale tool om dit proces verder te professionaliseren. Verder heeft er een uitbreiding plaatsgevonden van de personele formatie van de vastgoedorganisatie teneinde de uitvoering van de ambitieuze investeringsagenda voor de komende jaren te faciliteren en te borgen. Naast reguliere instandhoudingsinvesteringen zijn hierin opgenomen de realisatie van een aantal grootschalige renovaties. Dit betreft o.a. de locatie Kerkrade en de G-woningen van Op de Bies in de regio Parkstad, de renovatie van de Overbeekse woningen bij St. Anna regio Noord- en Midden-Limburg, de renovatie van de Balsembeemd, de afronding van de bouw van het nieuwe Multifunctionele Centrum en de herinrichting van de locatie Maasveld in de regio Maastricht, Heuvelland, Westelijke Mijnstreek, de afronding van de renovatie van de Beukenhorst van De Hondsborg, onderdeel van het Expertise Centrum. Naast deze regiogebonden investeringen wordt er ook specifiek geïnvesteerd in Koraal brede projecten zoals rondom brandveiligheid, zorgtechnologie en het up-graden van de separeerruimten. Voorts wordt er de komende jaren door de gemeenten in overleg met Koraal ook fors geïnvesteerd in diverse onderwijslocaties van Koraal. Het totale budget bedraagt circa € 28 miljoen en betreft o.a. de nieuwbouw van De Fakkel in Roosendaal, de nieuwbouw van het Stedelijk VSO in Breda, de renovatie/nieuwbouw van de Michaëlschool en de mogelijke nieuwbouw van de PI-school.

De boekwaarde van het zorgvastgoed (incl. onderhanden werk) bedraagt eind 2017 circa € 93,6 miljoen (2016: € 99,8 miljoen). De WOZ-waarde van het vastgoed bedraagt circa € 134,3 miljoen prijspeil 2017 (€ 130 miljoen prijspeil 2016). Een WOZ-waardestijging van bijna 3,5%.

De investeringen in het zorgvastgoed bedragen circa € 4,4 miljoen (2016: € 7,0 miljoen). Daarnaast is er voor een bedrag ad circa € 4,7 miljoen aan exploitatieonderhoud (2016: € 5,1 miljoen) uitgevoerd. In 2017 zijn 5 woningen verkocht ten opzichte van de verkoop van 4 woningen in 2016. Het positieve verkoop resultaat bedraagt bijna € 0,6 miljoen (2016: € 0,4 miljoen).

Op het zorgvastgoed is in 2017 een bedrag afgeschreven ad circa € 8,7 miljoen (2016: € 9,8 miljoen). Naast deze reguliere afschrijving heeft er naar aanleiding van de beoordeling van de terugverdien capaciteit van het zorgvastgoed in 2017 een additionele afwaardering plaatsgevonden van circa € 2,7 miljoen ten opzichte van van € 3,3 miljoen over 2016. Koraal Groep besteedt veel aandacht aan dit aspect van het vastgoeddossier. Het vastgoed en de bekostiging daarvan heeft immers in de afgelopen jaren in algemene zin een hoger risico-profiel gekregen. Zo is vanaf 2018 de nacalculatie volledig afgeschaft en is de bekostiging van het vastgoed volledig afhankelijk geworden van de bezettingsgraad. Leegstand is daarmee een reëel risico. Ook staan de vergoeding voor huisvesting onder druk met name vanwege de tekorten in het sociaal domein en ook de focus van gemeenten op lichtere vormen van jeugdzorg en het voorkomen c.q. verkorten van intramurale opnames. Verder heeft er in 2017 een herziening plaatsgevonden van de Normatieve Huisvestingscomponent als gevolg waarvan door een neerwaartse bijstelling van de rentecomponent de tarieven vanaf 2018 zijn verlaagd. Op termijn moet mogelijk ook nog rekening worden gehouden met het feit dat de zorgkantoren (WLZ) ook prijsbeleid (lees: kortingen) kunnen gaan voeren op de NHC tarieven zoals al gewoon is ten aanzien van de ZZP-bekostiging. Alles overziend geldt dat er met name in het sociaal domein nog altijd sprake is van grote onzekerheid over de toekomstige opbrengsten. Gemeenten blijven aanpassingen doorvoeren in hun inkoopbeleid en daaraan gekoppeld de bekostiging. Zo heeft vanaf 2018 een jeugdzorgregio de bekostiging van afwezigheidsdagen beëindigd en onderdeel gemaakt van de tariefopslag. Ook zijn er regio's bezig met het aanpassen van aanbestedingsprocedures met inzet om het aantal aanbieders

te beperken danwel worden voorbereidingen getroffen om een volledig ander bekostigingssysteem te introduceren (van lumpsum naar 'p*q' al dan niet in combinatie met arrangementstarieven danwel omgekeerde beweging).

De doorgevoerde afwaardering betreft hoofdzakelijk een grote renovatie op de locatie Kerkrade van Op de Bies in de regio Parkstad. Dit in het investeringsprogramma opgenomen grootschalige 'midlife' renovatieproject is noodzakelijk om de desbetreffende locaties toekomstbestendig te houden en passend bij de cliëntvraag. De totale afwaardering bedraagt circa € 1,2 miljoen waarbij rekening is gehouden met de noodzakelijke frictiekosten als gevolg van interimhuisvesting alsook incidentele kosten rondom de zorgexploitatie. Ook is er in 2017 nog een afwaardering doorgevoerd op de centrumlocatie De Hondsborg. De oorzaak daarvan is gelegen in lagere intramurale bezetting die ultimo 2017 en begin 2018 zichtbaar is en waarvan verwacht wordt dat deze een meer structureel karakter zal hebben. In vervolg op de in 2016 doorgevoerde afwaardering voor de grootschalige renovaties op de locaties St. Anna (Overbeekse woningen) wordt er in 2017 een additionele afwaardering doorgevoerd ad circa € 0,25 miljoen samenhangend met hogere frictiekosten voor deze omvangrijke renovatie-opgave die bijna 1/3 van het totaal aantal plaatsen van St. Anna betreft. Daarnaast is er per saldo voor circa € 0,6 miljoen afgewaardeerd op diverse overige locaties van De La Salle, Gastenhof en St. Anna. Aanpassing van het onderhoudsprogramma naar aanleiding van de herijking van de Meerjaren onderhoudsbegroting is hiervan een belangrijke oorzaak.

Met een mogelijke afwaardering van het zorgvastgoed is rekening gehouden in de begroting 2017 en deze wordt gedekt uit het positieve vastgoed- en met name financieringsresultaat. Lagere kapitaallasten dan begroot, alsook een hogere normrentevergoeding dan de werkelijke rentekosten bepalen o.a. dit positief resultaat. Daarnaast is evenals voorgaande jaren voor zover aan de orde rekening gehouden met een bijdrage vanuit de positieve exploitatie van de regio's.

ICT

In 2015 is gestart met de eerste fase van de zogeheten herziening van het ICT-landschap. De eerste fase, ook wel "de winkel op orde" genoemd zal eind 2018 afgerond zijn. In 2017 is een aantal onderdelen van dit ambitieuze ICT-programma gerealiseerd. Op 1 januari 2017 is bijvoorbeeld het nieuwe HRM-systeem in gebruik genomen. Vanaf die datum vindt ook de verloning van medewerkers van de onderwijsinstellingen – voorheen extern uitbesteed – 'in house' plaats. Er is er nu sprake van een integraal en geüniformeerd HRM-systeem voor de zorg, onderwijs en de ondersteuning. Het nieuwe HRM-systeem geeft daarbij betere en vernieuwende mogelijkheden, bijvoorbeeld op het gebied van manager- en medewerker-self-service.

Eén van de belangrijkste strategische ICT-projecten betreft het realiseren van een nieuw digitaal dossier (ECD) voor cliënten. Het nieuwe ECD wordt in 2018 integraal opgeleverd, waarna naar verwachting in 2019 alle papieren dossiers worden uitgefaseerd. In 2016 zijn reeds de eerste deelprojecten afgerond. In 2017 is, voor het melden en afhandelen van incidenten, een nieuwe methodiek 'Veilig Incident Melden (VIM)' geïmplementeerd, eveneens ondersteund vanuit het ECD. Ook is in 2017 CRM voor cliënten ingevoerd. Dit betekent dat alle informatie over mogelijke nieuwe cliënten vanaf het eerste contact op een meer gestructureerde wijze in de Koraal-systemen worden vastgelegd. Bij daadwerkelijke toelating tot onze zorg wordt de informatie van de cliënt digitaal overgezet naar het ECD. Het nieuwe CRM-systeem ondersteunt ook het wachtlijstbeheer. Voorts is het nieuwe Customer Relation management (CRM) ook

ingericht voor zakelijke relaties ingericht o.a. ter ondersteuning van het account- en relatiemanagement binnen Koraal.

Het jaar 2017 stond ook in het teken van versterkte aandacht voor informatieveiligheid. In het project Informatieveiligheid (NEN7510) is het gehele jaar gewerkt aan de verdere ontwikkeling en implementatie van nieuw beleid op dit terrein. Dat leidde in mei 2017 tot het verkrijgen van het certificaat NEN7510. In 2017 zijn verdere verbeteracties uitgevoerd, alsmede een bewustzijnprogramma voor onze medewerkers. Ook heeft Koraal zich in 2017 voorbereid op de nieuwe AVG-wetgeving (Algemene Verordening Gegevensbescherming). De AVG is per mei 2018 van toepassing en vraagt de nodige aanpassingen.

Ten slotte is in 2017 ook de aandacht uitgegaan naar de inrichting van het nieuwe besturingsmodel en de consequenties daarvan voor de inrichting van systemen en applicaties.

Onze samenwerkingspartners

Koraal werkt op vele fronten samen met andere externe partijen. Via een samenwerkingsovereenkomst, een convenant, een onderaannemingsovereenkomst wordt dan vorm en inhoud gegeven aan de samenwerking. Daarnaast heeft Koraal ook met een beperkt aantal externe partijen een gezamenlijke onderneming die is ondergebracht in een separate rechtspersoon.

Op het gebied van zorgverlening heeft Koraal Groep zoals eerder al kort is gememoreerd samen met Pluryn de 'joint venture' stichting SeysCentra. Dit behandelcentrum is gespecialiseerd in de behandeling van voedselweigerings bij kinderen met of zonder verstandelijke beperking. SeysCentra is een financieel gezonde onderneming. Conform voorgaande jaren en in lijn met de verslaggevingsvoorschriften is 50% van de exploitatie, het resultaat en de balansposities via de proportionele consolidatiemethode opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Koraal Groep. Ultimo 2017 bedraagt het aandeel in het vermogen van de SeysCentra circa € 3,4 miljoen. Belangrijk om te weten is echter dat het opgebouwde vermogen van SeysCentra in geval van een eventuele beëindiging van de samenwerking niet in gelijke verhouding wordt verdeeld maar dat deze verdeling afhankelijk is van de omvang van de activiteiten van Koraal Groep en Pluryn bij aanvang van de samenwerking in 2012 in combinatie met de ontwikkeling van de omzet de afgelopen jaren. Zie hiervoor ook de toelichting zoals opgenomen onder de 'Niet uit de balans blijvende verplichtingen 2017'.

Een andere samenwerking betreft de samenwerking met het familiebedrijf Vebego. Koraal Groep heeft samen met Vebego een joint venture voor de schoonmaakdienstverlening welke is ondergebracht in RIF Facility Services B.V. De aandelen van deze vennootschap zijn voor 51% Stichting Koraal Groep en voor 49% in bezit van Vebego Facility Services B.V. RIF Facility Services B.V. heeft over 2017 een positief resultaat gerealiseerd van circa € 62.000 (2016: € 138.000 positief na belasting). Dit positieve resultaat 2017 is toegevoegd aan het eigen vermogen dat ultimo 2017 € 222.000 bedraagt (2016: € 160.000). De joint venture RIF Facility Services B.V. is gevestigd in Sittard.

De joint venture met Vebego op het gebied van facilitaire dienstverlening – RIF Facility Management B.V. – is eind 2016 beëindigd door terugkoop door Koraal Groep van de aandelen in het facilitaire bedrijf waarmee het facilitair bedrijf weer voor 100% eigendom werd van Koraal Groep. Per 1 januari 2017 zijn vervolgens de activiteiten van het facilitair bedrijf overgedragen aan Stichting Koraal Groep. De activiteiten van de afdelingen Huisvesting Vastgoed Ontwikkeling en de facilitaire dienstverlening en zijn samengevoegd en vormen nu de Serviceorganisatie, onderdeel van de Concernondersteunen-

de Diensten van Koraal. De besloten vennootschap RIF Facility Management B.V. is eind 2017 formeel geliquideerd.

Dit geldt overigens ook voor de 100% dochteronderneming Sterk in Werk Projekten B.V. welke eveneens eind 2017 is geliquideerd. In deze vennootschap vonden vanaf 2016 geen activiteiten meer plaats.

Management control

Een adequaat management control systeem is voor elke organisatie van groot belang. Het is één van de belangrijke voorwaarden of 'enabler' om de strategische doelstellingen van een organisatie te realiseren. Dat geldt natuurlijk ook voor Koraal. 'In control zijn en het borgen van continuïteit' is één van de negen geformuleerde besturingsprincipes van Koraal. Besturingsprincipes die er aan bijdragen dat Koraal haar strategie RICHTPUNT 2020! kan realiseren.

Koraal beschikt over een gedegen management control systeem. Dit wordt bevestigd door de uitkomst van de jaarlijkse beoordeling van de accountant in kader van de jaarrekeningcontrole. De accountant beoordeelt daarbij de effectiviteit van het management control systeem en specifiek de interne beheersing van de financieel-administratieve processen. Zij toetst daarbij in hoeverre zij kan steunen op het zelfcontrolerend vermogen van de organisatie. In de management letter 2017 geeft de accountant aan dat zij een professioneel niveau van bedrijfsvoering ervaart dat past binnen de ambities van de organisatie om te excelleren op zowel de inhoud als de daarbij behorende ondersteunende bedrijfsvoering. De performance en de interne beheersing in de bedrijfsondersteunende processen bij Koraal wordt door de accountant op bovengemiddeld niveau gewaardeerd.

Een belangrijk onderdeel van het management control systeem is de zogenaamde planning & control cyclus. Vanwege de aanpassing van de organisatiestructuur per 1 juli 2017 – van werkstichting gestuurd naar een regionale sturing – is er gedurende 2017 veel aandacht uitgegaan naar noodzakelijke aanpassingen in de planning & control cyclus. Zo zijn financieel administratieve processen aangepast als ook de rapportages zodat de organisatie in staat is gebleken om in de tweede helft 2017 te rapporteren op regioniveau. Ook is het traject rondom het opstellen van de jaarlijkse Strategiebrief in 2017 anders aangevlogen waarbij de brief meer expliciet de opdracht c.q. het kader vormt vanuit het perspectief van de Raad van Bestuur en daarmee bepalend is voor de regioplannen (en het plan van het Expertise Centrum Koraal). Dit is doorvertaald naar de regiobegrotingen en als sluitstuk het concernplan en concernbegroting 2018.

Het management control systeem bestaat uit natuurlijk meer dan de hiervoor bedoelde reguliere 'planning & control cyclus'. Zonder uitputtend te zijn worden nog een aantal relevante onderdelen genoemd van wat bij Koraal het management control systeem vormt. Zo beschikt Koraal ook over een treasuryfunctie gericht op de (dagelijkse) monitoring van de liquiditeitsontwikkeling en de financierbaarheid van de organisatie. In 2017 is extra aandacht uitgegaan naar het monitoren van de ontvangsten in het Sociaal Domein (Jeugdwet, WMO). Ook deze functie kent een cyclus waarin de liquiditeitsbegroting, het treasury jaarplan, maand- en kwartaalberichten onderwerp van gesprek zijn in o.a. het treasurycomité. Voor een kritische blik alsook het borgen van expertise neemt vanaf medio 2017 periodiek ook een externe adviseur deel aan het treasurycomité.

Verder draagt bij aan het 'in control' zijn de functie van taxcontrolling (in combinatie met externe fiscale advisering) om het met de belastingdienst afgesloten Convenant Horizontaal Toezicht te onderhou-

den. De ervaringen daarmee worden als positief ervaren. De internal audit functie alsook de organisatiebrede kwaliteitsaudits in kader van ISO-certificeringen zijn verder een belangrijk onderdeel van het management control systeem. Deze audits dragen ook bij aan de 'verbeterloop' van de organisatie.

Daarnaast zijn er natuurlijk ook binnen de andere vakdisciplines verschillende ontwikkelingen die bijdragen aan een goede bedrijfsvoering van Koraal. Zo is binnen de Serviceorganisatie in 2017 fors geïnvesteerd in de herijking van de meerjarenonderhoudsbegroting en de ondersteuning daarvan middels softwaretool O-prognose. Binnen het domein HRM is een slag gemaakt door o.a. de investering van de personeels- en salarisadministratie van de onderwijsactiviteiten van Koraal. Vanaf 1 januari 2017 verloont Koraal alle medewerkers vanuit een nieuw personeels- en salarissysteem. Dit systeem ondersteunt 'employee selfservice' en workflow management. Na de eerdere invoering van het digitale workflow managementsysteem rondom het inkoopproces ('purchase-to-pay') is ook op dit onderdeel van de bedrijfsvoering een verdere verbeterslag gemaakt. Binnen het ICT domein hebben ook diverse investeringen plaatsgevonden zoals bijvoorbeeld de implementatie van een nieuwe BI-systeem eind 2017, de voorbereiding voor een vernieuwd Elektronisch Cliënten Dossier (ECD) met uitrol medio 2018, de voorbereidingen van een nieuwe werkplekomgeving alsook de investeringen in het kader van Informatiebeveiliging. Koraal heeft in dat kader in 2017 de NEN 7510 certificering op gebied van Informatiebeveiliging behaald. Een belangrijke stap ook gelet op de invoering van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

De hiervoor genoemde ontwikkelingen dragen bij aan de continue opgave om de bedrijfsvoering te blijven doorontwikkelen en te verbeteren. Het maakt ook dat Koraal in staat is om ook haar strategische doelstellingen te realiseren. Dat er ruimte is en ontstaat voor innovatie in zorg en onderwijs zodat de organisatie ook futureproof blijft.

Risicomanagement

Risicomanagement vormt een belangrijk onderdeel van de bedrijfsvoering van elke organisatie. Zo ook voor Koraal. Zeker ook gelet op de toegenomen risico's en onzekerheden in de sectoren waarin de organisatie actief is. Aandacht voor risico's én zeker ook oog voor kansen krijgen binnen Koraal volop de aandacht. Dat geldt zowel voor de ondersteunende processen alsook risico's ten aanzien van de primaire processen zoals specifieke risico's in de zorgverlening en het onderwijs.

De aandacht voor risicomanagement komt binnen Koraal Groep in praktische zin tot uitdrukking op vele manieren: via de risico-en-kansenparagraaf in de concernbegroting- en jaarplan, de regioplannen en begrotingen, de (financiële) rapportages, business cases bij investeringsvoorstellen, de Risico Inventarisatie Evaluatie op cliëntniveau (RIE), de uitvoering en scope van (kwaliteits)audits binnen zowel onderwijs als zorg, de uitvoering van de control-functie in algemene zin maar specifiek ook als het gaat over bijvoorbeeld het fiscaal dossier, de crisismanagementorganisatie, de inzet van Koraal Inspect voor wat betreft de kwaliteitseisen in de zorg en de afstemming met de verschillende Inspecties. Ook het gesprek over risico's en kansen in de diverse overlegvormen (RvB, RvT, medezeggenschap, MT-overleg) is een belangrijke factor en draagt bij aan het inzicht in het risicoprofiel van Koraal. Het voert te ver om hier een allesomvattend overzicht op te nemen van alle risico's en kansen. In de hiernavolgende tabellen zijn de belangrijkste risico's weergegeven en de maatregelen om deze te beheersen. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen strategische risico's, operationele risico's en financiële risico's:

Strategische risico's		
Risicogebied	Omschrijving risico	Maatregelen
Compliance & Governance Koraal heeft te maken met een veelheid aan wet- en regelgeving met bovendien vele wijzigingen.	Het risico bestaat dat Koraal Groep niet voldoet aan alle wet- en regelgeving, de wijzigingen daarin en in het verlengde daarvan ook haar governance niet op orde heeft.	Actief volgen van de ontwikkelingen in wet- en regelgeving. Inzet van kennis van eigen danwel externe juridische adviseurs alsook advisering vanuit bestuursadviseurs, beleidsadviseurs op diverse vakgebieden, controlling, e.d. waarmee wordt geborgd dat de betekenis van de wet- en regelgeving naar de verschillende bedrijfsprocessen is geborgd. Het beleggen van compliance thema's bij functionarissen zoals bijvoorbeeld de datasecurity officer, tax controller, bedrijfsjurist, e.d. Periodiek uitvoeren van audits gericht op bijvoorbeeld het onderwijsproces of de cliëntdossiers.
Transformatie van (Jeugd)zorg en onderwijs Zorgkantoren (WLZ), gemeenten (Jeugdwet, Wmo), samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs kleuren de nieuwe wereld	Het risico dat de organisatie in onvoldoende mate de ontwikkelingen in de verschillende sectoren kan volgen en onvoldoende zou meebewegen en innoveert om de noodzakelijke slag te maken in de sterk veranderde omgeving.	Het nauwgezet monitoren van de ontwikkelingen in de verschillende sectoren. Inzet (ontwikkeltafels Sociaal Domein, samenwerkingsverband Passend onderwijs) om op diverse terreinen invloed uit te oefenen in het maatschappelijk debat over de verschillende ontwikkelingen. Uitvoering van het strategisch programma Richtpunt 2020! En daarin opgenomen projecten als antwoord op de ontwikkelingen en gevraagde transformatie. De voortgang van de uitvoering van de projecten wordt periodiek gemonitord in het directieoverleg en maakt onderdeel uit van de rapportagecyclus.
Marktinzicht De markt waarin Koraal actief is – Gehandicaptenzorg, Jeugdzorg en Onderwijs – is sterk in beweging.	Het risico dat Koraal onvoldoende zicht heeft op de marktontwikkelingen en niet in staat is daarop te acteren.	Koraal erkent dit toegenomen risico en werkt bijvoorbeeld met accountteams die de ontwikkelingen in Jeugdzorg actief monitoren, de contacten onderhouden en deelnemen aan bijeenkomsten, ontwikkeltafels, e.d. Binnen onderwijs wordt o.a. ondersteund door de Programmadirectie Onderwijs die tevens contacten onderhoudt met de samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs. Daarnaast wordt aandacht besteed aan marktanalyse en is ten behoeve van het relatiemanagement een CRM-systeem geïmplementeerd.
Cyber security ICT krijgt een steeds grotere betekenis in de bedrijfsvoering. Naast de bijdrage daarvan voor de effectiviteit en efficiency van de bedrijfsprocessen, stelt het ook steeds hogere eisen aan de informatiebeveiliging.	Het afbreuk en financiële risico indien Koraal haar informatiebeveiliging niet op orde heeft en daarmee niet voldoet aan aangescherpte wet- en regelgeving (bijv. Wet meldplicht Datalekken, Algemene Verordening Gegevensbescherming AVG).	Informatiebeveiliging is een belangrijk project op de strategische ICT-agenda. Koraal beschikt over een informatiebeveiligingsplan, er is een data-security officer aangesteld, er wordt gebruik gemaakt technische mogelijkheden om informatiebeveiliging optimaal te faciliteren. Er is en wordt daarnaast geïnvesteerd in bewustwording van de medewerkers. Koraal is gecertificeerd overeenkomstig de ISO-norm NEN7510.

Operationele risico's		
Risicogebied	Omschrijving risico	Maatregelen
Kwaliteit en veiligheid zorg- en onderwijsproces	Het risico dat de kwaliteit en veiligheid van de zorg- en onderwijsprocessen niet aan de maat is en Koraal daarmee vanuit haar missie, visie en strategische opgave daarmee niet de noodzakelijke en gewenste zorg en onderwijs kan bieden aan cliënten/leerlingen met juist een meer complexe ondersteuningsvraag.	Koraal heeft een breed scala aan instrumenten om de kwaliteit en veiligheid in de zorg én onderwijs te kunnen borgen. Niet limitatief worden o.a. genoemd: een gericht aannamebeleid, investeringen in opleidingen (o.a. E-Learning, methodiekontwikkeling), registratie van Jeugdzorgprofessionals, een klachten-procedure, periodieke meting cliënt- en medewerkerstevredenheid, de uitvoering van VIM beleid (Veilig Incident Melden), de uitvoering van (kwaliteits)audits om het lerend vermogen te stimuleren, interne visitaties van Koraal Inspect gericht op de compliance met relevante wet- en regelgeving (bijvoorbeeld medicatieveiligheid, toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen) en specifiek de eisen en voorwaarden van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugdzorg. Verder ook (blijven) investeren in de Koraal cultuur o.a. door teamontwikkeling en leiderschapstraining waarin aanspreekbaarheid, afrekenbaarheid en verantwoordelijkheid nemen logische sleutelwoorden zijn.
Huisvesting en de wensen van cliënten, leerlingen en medewerkers	Het risico dat het vastgoed als strategisch bedrijfsmiddel in kwalitatieve zin alsook beleving niet voldoet aan de daaraan te stellen eisen.	Koraal hecht veel waarde aan het beheer en onderhoud van haar vastgoedportefeuille. Vanuit de Serviceorganisatie wordt de vastgoedportefeuille in nauw overleg met de regio's beheerd en onderhouden. Koraal beschikt over strategische vastgoed beleid en vertaald naar strategische vastgoedplannen per regio. In 2017 is extra geïnvesteerd in de verdere professionalisering van het vastgoedbeheer zoals o.a. tooling ten behoeve van de meerjaren onderhouds- en instandhoudingsbegroting. Ook is de personele capaciteit uitgebreid. Naast de specifieke opgave per regio wordt er op Koraal niveau extra aandacht besteed aan bijzondere thema's zoals brandveiligheidsbeleid, toepassing zorgtechnologie, energieaudits om invulling te geven aan duurzaamheidsbeleid.
Personeelsformatie	Het risico dat Koraal over onvoldoende en gekwalificeerd personeel beschikt.	Actief arbeidsmarktbeleid is het speerpunt voor Koraal vanwege de gesignaleerde krapte in de arbeidsmarkt in relatie tot de (vervangings)vraag die Koraal heeft. Diverse instrumenten worden ingezet zoals de uitvoering van de Strategische PersoneelsPlanning (SPP), investeringen in personeel (reguliere opleidingsprogramma's, methodiekontwikkeling), beleid gericht op duurzame inzetbaarheid, aandacht voor wervingsprocedures o.a. door benoeming van recruiters, verbinding met onderwijsinstellingen om leerlingen enthousiast te maken voor het werken in de sector.
Productie	Het risico op niet gefinancierde zorg vanwege de druk die er is op beschikbare middelen (WLZ, Sociaal domein)	Koraal monitort en stuurt actief op de afgesproken contracten versus de prognose van de zorgproductie teneinde zoveel als mogelijk te borgen dat de te leveren en noodzakelijke zorg bekostigd wordt. In die gevallen waarin de afspraken ontoereikend zijn wordt het gesprek gevoerd met de desbetreffende gemeente/zorgkantoren. Voor 2017 is het risico volledig afgedekt. Voor wat betreft de contractering Jeugdzorg 2018 heeft Koraal rekening gehouden met de vorming van een voorziening verlieslatend contract Sociaal Domein waarbij overigens opgemerkt dat Koraal het gesprek voert over de condities van de contractering danwel maatregelen neemt om de zorgverlening passend te maken binnen beschikbare budget. Binnen onderwijs is het risico ten aanzien van de opbrengsten enigszins gemitigeerd vanwege de omstandigheid dat de leerlingbekostiging gebaseerd is op het aantal leerlingen t-1 en over tussentijdse groei afspraken worden gemaakt met de samenwerkingsverbanden.

Financiële risico's		
Risicogebied	Omschrijving risico	Maatregelen
Financieringsruimte	Het risico dat Koraal over onvoldoende financieringsruimte beschikt voor haar vastgoed-portefeuille met daarbij een ambitieuze investeringsopgave in de vorm van instandhoudings-investeringen, grootschalige renovaties en nieuwbouwopgaven.	Koraal beschikt over een gezonde financiële positie en daarmee ook over voldoende weerstands-vermogen. De financiële ratio's zijn op orde. Het Waarborgfonds voor de Zorgsector heeft in haar herbeoordelingsverklaring bevestigd dat de financiële positie alsook de beheersing en sturing voldoende zijn. Dat maakt ook dat Koraal een belangrijk deel van haar leningen met borging van het Waarborgfonds heeft kunnen afsluiten met gunstige financieringsvoorwaarden als resultaat.
Liquiditeitspositie	Het risico dat Koraal over onvoldoende liquiditeiten beschikt	Het realiseren van positieve operationele kasstromen is een belangrijke uitgangspunt in het financieel beleid van Koraal. De liquiditeitsontwikkeling gemeten aan een positief werkkapitaal en bijbehorende liquiditeitsratio's wordt dagelijks gemonitord. De organisatie beschikt ultimo 2017 over een goede liquiditeitspositie en op basis van de liquiditeitsbegroting 2018 wordt het liquiditeitsrisico laag ingeschat.
Debiteurenbeheer	Het risico dat vorderingen met name uit hoofde van zorgverlening in het sociaal domein (Jeugdwet, WMO) niet of te laat worden betaald.	Op de eerste plaats gaat de aandacht uit naar het maken van de juiste afspraken 'aan de voorkant' van de zorgverlening in het sociaal domein. Daarnaast het uitvoeren van adequaat debiteuren-beheer met specifiek verhoogde aandacht voor debiteurenposities in het sociaal domein. De ontwikkeling van de debiteurenpositie Sociaal Domein wordt daarbij maandelijks gemonitord op basis waarvan gerichte actie wordt ondernomen richting jeugdzorgregio's c.q. individuele gemeenten.

Koraal Groep heeft een goed beeld van de belangrijkste risico's rondom haar bedrijfsvoering. Zoals blijkt worden er op allerlei gebied maatregelen getroffen om de risico's te beheersen. Vanuit financiële optiek is ook belangrijk te weten dat Koraal Groep streeft naar een gezonde mate van (kosten)flexibiliteit om indien nodig in gepast tempo af te kunnen schalen in kostenniveau. In het personeelsbeleid, inkoopbeleid maar ook het vastgoedbeleid krijgt dit aspect voldoende aandacht.

Een vooruitblik op 2018

Ook in 2018 wordt weer werk gemaakt van de implementatie van het strategisch programma RICHT-PUNT 2020! Dit programma bestaat uit diverse strategische projecten die zijn verdeeld over vier pijlers, te weten (1) cliënten en leerlingen, (2) medewerkers, (3) omgeving, en (4) de organisatie. De verschillende projecten zijn in diverse stadia van uitvoering.

Projecten die in 2018 op de agenda staan binnen de pijler 'onze cliënten en leerlingen' betreffen o.a. de opzet van de dienstverlening aan nieuwe doelgroepen zoals o.a. ten behoeve van slachtoffers van mensenhandel (loverboyproblematiek) alsook aanbod van nieuwe ambulante dienstverlening middels MST en FACT-teams. Ook wordt onderzocht in hoeverre er mogelijkheden zijn om ook gesloten Jeugdzorg aan te bieden. Verder staat op de agenda de businesscase voor de oprichting van een zogenaamde Unit Hoog Complexe zorg als ontbrekende schakel in de ketenzorg voor cliënten met een verstandelijke beperking en ernstige gedragsproblematiek. Andere projecten binnen deze pijler van het strategisch programma betreffen bijvoorbeeld de implementatie van een hernieuwd ECD, het gebruik van het burgerportaal Quli waarvoor Koraal ook toetreedt als lid van de Coöperatie Quli UA, de verdere uitrol van effectmetingen in zorg en onderwijs alsook investeringen in zorgtechnologie.

Binnen de pijler 'onze medewerker' zijn de projecten gericht op o.a. de implementatie van het in 2017 ontwikkelde teamconcept, een leiderschapsprogramma ten behoeve van de teamleiders/schoolleider alsook het project methodiekontwikkeling binnen de drie gehandicaptenzorginstellingen. Een belangrijk thema is voorts strategisch HRM beleid. Onderdelen die daarbij expliciet de aandacht krijgen zijn het arbeidsmarktbeleid en -communicatie, de ondersteuning voor werving en selectie, duurzame inzetbaarheid van medewerkers. Ook wordt verder geïnvesteerd in het digitaliseren van HRM-processen (self-services) waaronder de personeelsdossiers.

De zogenaamde ontwikkelagenda's vormen een belangrijk onderdeel van de pijler 'Onze omgeving'. In navolging van de uitvoering van de ontwikkelagenda's Jeugd, Langdurige zorg wordt in 2018 ook uitvoering gegeven aan ontwikkelagenda's Onderwijs en Participatie.

Het strategisch programma richt zich binnen de pijler 'Onze organisatie' op projecten zoals de implementatie van de nieuwe werkplek, de verdere uitrol van de eind 2017 opgeleverde nieuwe Business Intelligence Tool alsook de investeringen in het kader van Informatiebeveiliging en privacywetgeving (AVG-wetgeving). Een belangrijk project dat in 2018 volop aandacht zal krijgen is het traject 'Interne dienstverlening'. In navolging van de regiosturing wordt gezien in hoeverre de wijze waarop de ondersteunende processen – zowel centraal als decentraal – thans zijn ingericht en georganiseerd nog voldoende aansluiten en passen bij het nieuwe besturingsmodel. In dat kader heeft de Raad van Bestuur eind 2017 ervoor gekozen, naast centraal ondersteunende diensten, regionale klantteams van ondersteuners in te richten die vanuit één centraal punt worden aangestuurd. Deze klantteams worden integraal (vanuit verschillende disciplines) ingericht. Zij staan dichtbij het primair proces en weten wat er nodig is. Cliënten, leerlingen en professionals kunnen er zo op rekenen dat de kennis en ervaring van de ondersteuning passend is en efficiënt is georganiseerd.

Het jaar 2018 is natuurlijk ook het jaar dat er voor het eerst sprake is van volledige jaar waarin Koraal haar dienstverlening aanstuurt vanuit een regio model. De diverse Koraal regio's hebben daartoe in de tweede helft 2017 regioplannen opgesteld. Dat geldt ook voor het Landelijk Expertise Centrum. Hierin

staan de belangrijkste beleidsspeerpunten en aandachtspunten die aansluiten en passen binnen het hiervoor beschreven strategisch programma. Tezamen met de uitvoering van de strategische projecten in Richtpunt 2020! vormen zij de agenda voor 2018. Op concernniveau is dit vertaald in het concernplan en concernbegroting 2018 waarbij uit wordt gegaan van een positief geconsolideerd resultaat van circa € 1,5 miljoen. Ten opzichte van 2017 waarin een regulier resultaat (vóór uitvoering van het programma Weer op de Kaart) werd begroot van € 2,1 miljoen is voor 2018 derhalve een lager positief exploitatieresultaat begroot. Zo wordt in tegenstelling tot voorgaande jaren voor Het Driespan, regio West-Brabant rekening gehouden met een sluitende exploitatie. Dit is het gevolg van de keuze om de forse groei in het aantal leerlingen vóór te financieren in het bekostigingssysteem dat gebaseerd is op de zogenaamde T-1 financiering. Vanwege de zogenaamde invlechting van Gastenhof is voorts als uitgangspunt genomen dat de drie Limburgse regio's voor wat betreft het onderdeel Jeugdzorg i.c. Gastenhof over 2018 een sluitende begroting realiseren. Dit is overigens nog geen sinecure vanwege de druk op het beschikbare budget in het sociaal domein. Ingegeven door tegenvallende financiële resultaten in de afgelopen jaren is voor Sterk in Werk in 2018 een tekort begroot van circa € 0,1 miljoen. De vraag daarbij is ook of dit mogelijk niet te optimistisch is. In 2018 zal een besluit worden genomen over de toekomst van de activiteiten van Sterk in Werk binnen Koraal. Voor Saltho Onderwijs geldt ten slotte dat voor 2018, na uitvoering in 2017 van het programma Weer op de Kaart, weliswaar een positief resultaat is begroot maar dat e.e.a. ook moet worden gezien in de context van een organisatie die te maken heeft met teruglopende leerlingaantallen en bezuinigingen als gevolg van de vereveningsopgave van de samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs.

Hoofdstuk 2

*Bestuur en vaststelling
jaarrekening*

2.1 Bestuur en vaststelling jaarrekening

Het voorliggende Financieel Jaarverslag 2017 werd door de Raad van Bestuur op 23 mei 2018 vastgesteld en door de Raad van Toezicht van Stichting Koraal Groep goedgekeurd in de vergadering van 23 mei 2018.

Voorts werd conform de wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen advies gevraagd aan de centrale cliëntenraad.

De jaarrekening is opgesteld conform de verslaggevingsvoorschriften van de (nieuwe) Regeling verslaggeving WTZi.

De volgende rechtspersonen maken deel uit van de geconsolideerde jaarrekening 2017 van Stichting Koraal Groep:

- De Hondsborg te Oisterwijk
- De la Salle te Boxtel
- Sterk in Werk te Boxtel
- Maashorst te Reek
- St. Anna te Heel
- Gastenhof te Urmond
- Maasveld te Maastricht
- Op de Bies te Landgraaf
- Koraal Groep te Sittard
- Saltho Onderwijs te Boxtel
- Het Driespan te Etten-Leur
- RIF Facility Services B.V. te Sittard
- SeysCentra te Nijmegen

Bestuurssamenstelling per 31 december 2017

Raad van Toezicht

drs. G.J.J. Prins – voorzitter
G.J.W.C.M. Tibosch MPM – vice-voorzitter
dr. ir. M.J. de Graaf – lid
D. Lodewijk MBA – lid
drs. Ir. M.A. Mittelmeijer – lid
mr. L.W.P.A.M. Op 't Hoog – lid
drs. A.T.A.G. Schavemaker-Duerincks MBA – lid

drs. G.J.J. Prins
voorzitter Raad van Toezicht
23 mei 2018

Raad van Bestuur

mr. drs. R.W.M. Quik – voorzitter
drs. I.R.W.M. Widdershoven – lid

mr. drs. R.W.M. Quik
voorzitter Raad van Bestuur
23 mei 2018

Hoofdstuk 3

Jaarrekening 2017

3.1 Geconsolideerde balans per 31 december 2017

(na bestemming van het resultaat)

ACTIVA <i>(in duizenden euro's)</i>	Ref.	31-12-2017	31-12-2016
Vaste activa			
Materiële vaste activa	2	105.853	110.540
Financiële vaste activa	3	0	551
		105.853	111.091
Vlottende activa			
Vorraden	4	22	28
Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten	5	26	31
Vorderingen en overlopende activa	7	17.332	18.014
Vorderingen uit hoofde van bekostiging	6	401	219
Liquide middelen	9	55.101	56.770
		72.882	75.062
Totaal activa			
		178.735	186.153

PASSIVA*(in duizenden euro's)*

	Ref.	31-12-2017	31-12-2016
Eigen vermogen	10		
Kapitaal		103	103
Bestemmingsreserves		4.745	3.356
Bestemmingsfondsen		39.388	36.979
Algemene reserves		13.607	13.027
		57.843	53.465
Aandeel derden	10	109	78
Voorzieningen	11	25.017	29.557
Langlopende schulden	12	54.464	64.083
Kortlopende schulden en overlopende passiva			
Schulden uit hoofde van bekostiging	6	257	202
Overige kortlopende schulden en overlopende passiva	13	41.045	38.768
		41.302	38.970
Totaal passiva		178.735	186.153

3.2 Geconsolideerde winst-en-verliesrekening over 2017

(in duizenden euro's)

	Ref.	2017	2016
Bedrijfsopbrengsten			
Opbrengsten zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning	16	174.404	171.261
Omzet DBC's / DBC-zorgproducten	16	29	34
Subsidies	17	47.801	48.839
Overige bedrijfsopbrengsten	18	5.219	4.782
Som der bedrijfsopbrengsten		227.453	224.916
Bedrijfslasten			
Personeelskosten	19	171.040	167.016
Afschrijvingen op materiële en financiële vaste activa	20	12.177	13.093
Bijzondere waardeverandering van vaste activa	21	998	709
Overige bedrijfslasten	23	37.030	37.070
Som der bedrijfslasten		221.245	217.888
Bedrijfsresultaat		6.208	7.028
Financiële baten en lasten	24	1.782	2.452
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belasting		4.426	4.576
Aandeel derden	24.1	-30	-68
Belastingen	24.3	18	13
Jaarresultaat na belastingen		4.378	4.495
Winstbestemming resultaat boekjaar			
Resultaat		4.378	4.495
Dotatie bestemmingsreserve innovatiefonds		2.000	1.500
Dotatie algemene reserve Saltho Onderwijs		87	67
Dotatie algemene reserve Maashorst Onderwijs		72	117
Dotatie algemene reserve Het Driespan		277	209
Dotatie algemene reserve Sterk in Werk		-435	-319
Dotatie algemene reserve Stichting SeysCentra		579	949
		2.580	2.523
Onttrekking bestemmingsreserve innovatiefonds		51	587
Onttrekking bestemmingsreserve sociaal fonds		0	2
Onttrekking bestemmingsreserve onderwijs		560	0
		611	589
Mutatie bestemmingsfondsen		2.409	2.561

3.3 Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2017

(in duizenden euro's)

	Ref.	2017	2016
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Exploitatieresultaat		4.378	4.495
Additionele vermogensmutatie		0	-379
Aandeel derden	10	30	68
Aanpassingen voor:			
- afschrijvingen	20	12.177	13.093
- bijzondere waardeverandering vaste activa	21	998	709
- mutaties voorzieningen	11	-4.540	-1.073
		8.635	12.729
Veranderingen in het werkkapitaal:			
- mutatie voorraden	4	7	1
- mutatie onderhanden werk uit hoofde van DBC's/DBC-zorgproducten	5	5	-8
- mutatie vorderingen	7	683	-8.017
- mutatie vorderingen uit hoofde van bekostiging	6	-183	332
- mutatie schulden uit hoofde van bekostiging	6	55	-401
- mutatie kortlopende schulden en overlopende passiva	13	2.942	1.337
		3.509	-6.756
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		16.552	10.157
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
Investerings in materiële vaste activa	2	-8.392	-10.243
Investerings in financiële vaste activa	3	-210	-30
Desinvesteringen in materiële vaste activa	2	488	828
Desinvesteringen in financiële vaste activa	3	177	0
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		-7.937	-9.445
Kasstroom uit financieringsactiviteiten			
Ontvangsten uit langlopende schulden	12	0	16.393
Aflossingen langlopende schulden	12	-6.951	-12.917
Overige mutaties langlopende leningen	12	-3.333	0
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		-10.284	3.476
Mutatie geldmiddelen (inclusief kortlopende schulden aan kredietinstellingen)		-1.669	4.188

3.4 Grondslagen van waardering en bepaling van het resultaat

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in euro's conform de verslaggevingsvoorschriften van de Regeling verslaggeving WTZi. Behoudens enkele uitzonderingen is daarmee Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving RJ 655 van toepassing en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Voor bepaalde organisatieonderdelen zijn andere verslaggevingsvoorschriften van toepassing (onderwijs, jeugdzorg en commerciële activiteiten). Daar waar verplicht, is afgeweken van de verslaggevingsvoorschriften WTZi.

Continuïteitsveronderstelling

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Consolidatie

De consolidatie heeft conform uniforme waarderingsgrondslagen volgens de integrale methode plaatsgevonden. De financiële gegevens van de groepsmaatschappijen en de andere in de consolidatie betrokken rechtspersonen zijn volledig in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen onder eliminatie van de onderlinge verhoudingen en transacties. Belangen van derden in het vermogen en in het resultaat van groepsmaatschappijen zijn afzonderlijk in de geconsolideerde jaarrekening tot uitdrukking gebracht. Met ingang van maart 2012 heeft Koraal Groep samen met Stichting Pluryn de behandeling van eetstoornissen en zindelijkheidstraining ondergebracht in de Stichting SeysCentra. Het bestuur van deze stichting wordt gevormd door aan afvaardiging van de Raad van Bestuur van zowel Stichting Pluryn als Koraal Groep. De jaarrekening van Stichting SeysCentra is geconsolideerd volgens de proportionele methode en voor 50% opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Koraal Groep.

Activiteiten

De activiteiten van de Koraal Groep bestaan voornamelijk uit het verlenen van zorg, onderwijs en arbeidsparticipatie aan mensen met een verstandelijke beperking. Daarnaast worden activiteiten met betrekking tot jeugdzorg aangeboden. Deze geconsolideerde jaarrekening heeft betrekking op de navolgende rechtspersonen:

- Stichting St. Anna statutair gevestigd te Heel en geregistreerd onder KvK-nummer 12062819
- Stichting Maasveld statutair gevestigd te Maastricht en geregistreerd onder KvK-nummer 14090243
- Stichting Op de Bies statutair gevestigd te Landgraaf en geregistreerd onder KvK-nummer 14090242
- Stichting Gastenhof statutair gevestigd te Urmond en geregistreerd onder KvK-nummer 14090236
- Stichting De La Salle statutair gevestigd te Boxtel en geregistreerd onder KvK-nummer 17193165
- Stichting De Hondsborg statutair gevestigd te Oisterwijk en geregistreerd onder KvK-nummer 18084021
- Stichting Sterk in Werk statutair gevestigd te Boxtel en geregistreerd onder KvK-nummer 17114858
- Stichting Saltho Onderwijs statutair gevestigd te Boxtel en geregistreerd onder KvK-nummer 41080942
- Stichting Maashorst, Multifunctionele Organisatie voor Jeugdzorg en Onderwijs statutair gevestigd te 's-Hertogenbosch en geregistreerd onder KvK-nummer 41081021

- Stichting Het Driespan statutair gevestigd te Etten-Leur en geregistreerd onder KvK-nummer 20096129
- RIF Facility Services BV statutair gevestigd te Sittard en geregistreerd onder KvK-nummer 14109587
- Stichting Koraal Groep statutair gevestigd te Sittard-Geleen en geregistreerd onder KvK-nummer 41066221
- Stichting SeysCentra statutair gevestigd te Nijmegen en geregistreerd onder KvK-nummer 54852838

Verbonden rechtspersonen

Stichting Koraal Groep is geen transacties van betekenis met verbonden partijen aangegaan.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Activa en passiva

De geconsolideerde jaarrekening is opgemaakt op basis van historische kostprijs. Voor zover niet anders vermeld worden activa en passiva gewaardeerd tegen nominale waarde. Winsten worden toegerekend aan de periode waarin ze zijn gerealiseerd. Verliezen worden verantwoord in het jaar waarin ze voorzienbaar zijn.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingskosten, vermindert met een (gecumuleerde) lineaire afschrijving gebaseerd op de verwachte economische levensduur en de gecumuleerde waardeverminderingen. Verwachten we dat boekwaarde van het actief hoger is dan de realiseerbare waarde dan trekken wij dit bijzondere waardeverminderingsverlies af van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Uitgaven voor periodiek groot onderhoud worden geactiveerd.

Financiële vaste activa

Dit betreft onroerende zaken die gesloopt c.q. buiten gebruik gesteld zijn. Deze activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of vervaardigingskosten, vermindert met een lineaire afschrijving. De boekwaarde van deze activa is eind 2011 ingebracht in de compensatieregeling vaste activa AWBZ, welke vanaf 2012 in zes jaar volledig nacalculeerbaar is.

Waardering vaste activa

In 2017 heeft wederom een beoordeling plaatsgevonden van de mate waarin het vastgoed terugverdiend kan worden. De terugverdienmogelijkheid van activa die in gebruik zijn, wordt bepaald door de boekwaarde van een actief ultimo boekjaar te vergelijken met de geschatte contante waarde van de toekomstige netto-kasstroom die het actief naar verwachting zal genereren, of de bij verkoop te realiseren directe opbrengstwaarde indien deze hoger is. Hierbij is rekening gehouden met de meest actuele inzichten en verwachtingen uit hoofde van de aangekondigde stelselwijzigingen. Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde (= de hoogste van enerzijds de geschatte contante waarde van de toekomstige kasstromen en anderzijds de directe opbrengstwaarde), worden bijzondere waardeverminderingen verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en realiseerbare waarde. De toetsing van de uitkomsten van de realiseerbare waarde ten opzichte van de boekwaarde van de vaste activa heeft aanleiding gegeven tot een waardevermindering van circa € 2,7 miljoen op met name ondersteunende gebouwen.

Belangrijke veronderstellingen die zijn gehanteerd bij de benadering van de contante waarde van de kasstromen zijn:

- Bepaling van de resterende economische levensduur van het vastgoed;
- Bepaling van kasstroomgenererende eenheid waarbij gelijksoortig vastgoed (in termen van bouwjaar, ligging, cliëntpopulatie, doelgroep per werkstichting) is geclusterd;
- Gehanteerde restwaarden overeenkomstig de historische kostprijs van de grond;
- Een gemiddelde bezettingsgraad van 97% m.u.v. de locaties Zuid Limburg deze hebben een bezettingsgraad van 85%;
- De verwachte consequenties op het productievolume van de ontwikkeling in de bekostigingsstelsels zoals de overheveling van de Jeugdzorg naar de gemeente en de invoering van de Wet Langdurige Zorg;
- Een inflatieindex voor de ontwikkeling van de vergoedingen afhankelijk van het bekostigingsstelsel;
- Een jaarlijkse inflatieindex van 2,5% voor de ontwikkeling van de kosten;
- Samenstelling en zwaarte op basis van de aanwezige cliëntenpopulatie volgens de begroting 2018;
- Uit de meerjareninstandhoudingsplanning afgeleide onderhoudskasstromen tot aan einde levensduur;
- Een uit de financiële begroting 2018 afgeleide normbedrag per plaats voor de kosten HVO en een deel van de EAD (voor wat betreft de inzet voor het vastgoedbedrijf);
- Vervangingsinvesteringen tot het niveau welke noodzakelijk worden geacht om het betreffende vastgoed tot aan einde levensduur in gebruik te houden;
- Een disconteringsvoet van 6% gebaseerd op de gemiddelde vermogenskostenvoet van Koraal Groep (WACC), uitgaande van de gewenste financieringsstructuur (25% EV, 75% VV) en rekening houdend met een rendementsdoelstelling op langere termijn van eigen en vreemd vermogen, zoals opgenomen in het strategisch vastgoedbeleid van de organisatie.

Deelnemingen

Deelnemingen waar invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen de nettovermogenswaarde van de deelneming, doch niet lager dan nihil. Deze waarde wordt berekend op basis van de grondslagen van Koraal Groep. Voor het bedrag van een eventuele negatieve nettovermogenswaarde wordt een voorziening gevormd primair ten laste van de leningen aan en de vorderingen op deze deelnemingen en voor het overige onder de voorzieningen ter grootte van het aandeel in het negatieve eigen vermogen van de deelneming.

Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten (zoals vorderingen en schulden), als afgeleide financiële instrumenten (derivaten) verstaan. In de toelichting op de onderscheiden posten van de balans wordt de reële waarde van het betreffende instrument toegelicht als die afwijkt van de boekwaarde. Indien het financiële instrument niet in de balans is opgenomen, wordt de informatie over de reële waarde gegeven in de toelichting op de 'financiële vaste activa'. Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost.

Vorraden

De voorraden handelsgoederen en emballage (facilitair bedrijf) worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van een eventuele voorziening wegens incourantheid. Deze voorziening wordt bepaald door individuele beoordeling van voorraden.

Onderhanden projecten uit hoofde van DBC's

De onderhanden projecten uit hoofde van DBC's worden gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, zijnde de uurprijs van de reeds bestede verrichtingen. De productie van de onderhanden projecten is bepaald door de openstaande verrichtingen te koppelen aan de DBC's die ultimo boekjaar openstonden, onder aftrek van voorzieningen voor naar verwachting niet-factureerbare DBC's en verrichtingen.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, welke gelijk is aan de nominale waarde, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen wegens oninbaarheid.

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld in de toelichting op de balans, ter vrije beschikking van Koraal Groep en worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

De voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare verplichtingen die op balansdatum bestaan en waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is, waarvan de hoogte redelijkerwijs geschat kan worden en voor zover deze verplichtingen en risico's niet op activa in mindering zijn gebracht. Eveneens worden voorzieningen gevormd voor verliezen die naar waarschijnlijkheid in de toekomst zullen worden geboekt maar die voortkomen uit risico's die op balansdatum aanwezig zijn. Voorzieningen kunnen worden gevormd ter egalisatie van kosten waarbij een deel van de in de toekomst te verwachten uitgaven zijn oorsprong heeft voor balansdatum.

Voorziening Jubileumuitkeringen

In deze voorziening zijn de in de toekomst te verwachten uit te keren jubileumuitkeringen opgenomen. De hoogte van de voorziening is gebaseerd op grond van de CAO bepalingen. De voorziening is gewaardeerd tegen de contante waarde.

Voorziening PBL

In de CAO Gehandicaptenzorg is geregeld dat alle medewerkers met ingang van 1 januari 2010 jaarlijks recht hebben op extra verlofuren in het kader van het Persoonsgebonden Budget Levensfase (PBL). Alle medewerkers die vallen onder de CAO Gehandicaptenzorg hebben in 2017 recht op 57 uren persoonlijk budget levensfase en de medewerkers ouder dan 55 hebben recht op maximaal 206 uren. Dit recht is naar rato van de contractomvang en naar rato van de periode dat men in dienst is. De waardering van de voorziening (i.c. de nog niet opgenomen uren) is gebaseerd op basis van het nominale uurloon rekening houdend met een opslag voor werkgeverslasten. Voor medewerkers die op 31 december 2009 in de leeftijd van 45 t/m 49 jaar waren en minimaal tien jaren werkzaam waren in de sector, is geregeld dat bij het bereiken van de 55-jarige leeftijd een eenmalige extra toekenning plaatsvindt van 200 uren. De RJ heeft bepaald dat de waardering van deze uren op de balans per ultimo 2009 als voorziening kan worden opgenomen. Deze uren zijn gewaardeerd tegen het nominale uurloon

rekening houdend met een opslag voor werkgeverslasten en rekening houdend met een indexatie tot en met de leeftijd van 55 jaar. Voor medewerkers die op 31 december 2009 in de leeftijd van 50 t/m 64 waren hebben recht op extra PBL uren conform de CAO Gehandicaptenzorg. De berekening is gebaseerd op de CAO-bepalingen, blijfkans, leeftijd en resterende dienstjaren tot het bereiken van de 67 jarige leeftijd. De uren zijn gewaardeerd tegen het nominale uurloon rekening houdend met een opslag voor werkgeverslasten. De voorziening is opgenomen tegen contante waarde op basis van een disconteringsvoet van 2%.

Voorziening groot onderhoud

De voorziening onderhoud beoogt kostenegalisatie voor de uitgaven van groot planmatig onderhoud aan onroerende zaken die door de jaren heen een onregelmatig verloop hebben. De dotaties aan de voorziening zijn gebaseerd op de meerjarenonderhoudsbegroting die een periode kent van 40 jaar. Het uitgevoerde onderhoud wordt ten laste van de voorziening gebracht. De voorziening is, rekening houdend met geplande jaarlijkse dotaties, toereikend voor het uit te voeren onderhoud in de periode waarvoor de meerjarenbegroting strekt. De voorziening groot onderhoud heeft alleen betrekking op de onderwijswerkstichtingen van de Stichting Koraal Groep en is gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorziening langdurig zieken

De voorziening langdurig zieken dient ter dekking van personeel waarvan verwacht wordt dat deze langdurig ziek zullen blijven en waarvoor twee jaar salaris betaald dient te worden totdat de betalingen aan het zieke personeelslid door de bedrijfsvereniging betaald zullen worden. De voorziening is gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorziening wachtgelden

De voorziening wachtgelden is gevormd ten behoeve van lopende wachtgeldverplichtingen. Verplichtingen waarbij rekening is gehouden met de bepalingen in de cao. De voorziening is gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorziening reorganisatie

Voor de verwachte kosten van organisatiewijzigingen o.a. vanwege de verschillende stelselwijzigingen (o.a. bezuinigingen Jeugdzorg), de opgave om de personele formatie in evenwicht te brengen met de teruglopende leerlingenaantallen bij een aantal scholen alsook de consequenties van de implementatie van het Koraalbrede project Eten, Drinken en Gastvrijheid – een nieuw voedingsconcept voor de (jeugd)zorginstellingen – is een personele voorziening getroffen.

Voorziening regeling spaarverlof

De voorziening spaarverlof is opgebouwd om de kosten van vervangers in het onderwijs te betalen wanneer personeelsleden het gespaarde verlof opnemen. De voorziening is berekend op basis van de werkelijk gespaarde uren tegen de actuele waarde. De in de CAO opgenomen bindende genormeerde bedragen zijn hierop van toepassing.

Voorziening frictiekosten

Koraal Groep heeft in het kader van het oplossen van de zogenaamde rood/oranje problematiek een majeure opgave op de centrumlocatie van Maasveld. In het kader van deze opgave én de op te lossen boekwaardeproblematiek heeft Koraal Groep eerder een bouwimpuls ontvangen. Daarnaast heeft

Koraal Groep een afwaardering doorgevoerd op de oude boekwaarde van Maasveld. Met de verplichting om de rood-oranje problematiek op te lossen wordt Koraal Groep ook geconfronteerd met frictiekosten die onlosmakelijk verbonden zijn met de uitvoering van de herstructurering. In het kader van de herstructurering worden omvangrijke externe verplichtingen aangegaan. Voor de te maken frictiekosten als gevolg van de herstructureringsopgave waarin de reguliere bekostiging via de NZa-tarieven niet voorziet heeft Koraal Groep een voorziening gevormd. Voor de frictiekosten welke nog samenhangen met de afronding van de herstructureringsopgave Maasveld is ultimo 2017 een voorziening getroffen.

Voorziening ORT wettelijke vakantie uren

Koraal Groep heeft een voorziening getroffen voor de niet uitbetaalde onregelmatigheidstoeslag tijdens vakantie over de periode 2012 t/m 2015. De voorziening is bepaald tegen de nominale waarde verhoogd met een opslag voor sociale lasten.

Voorziening verlieslatende contracten JW/Wmo

De Voorziening voor verlieslatende contracten JW en Wmo is gevormd ter financiering van de te verwachten verliezen in verband met afgesloten contracten met gemeenten in het kader van de Jeugdwet en Wmo. De omzet van de feitelijk afgesloten contracten is hierbij afgezet ten opzichte van de realistische toekomstige kostprijs voor deze vorm van zorgverlening.

Langlopende en kortlopende schulden

De aangetrokken leningen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met aflossingen op basis van het lineaire- danwel annuïteitensysteem. Het kortlopend deel van de leningen, de aflossingsverplichting voor het komend jaar, is onder de kortlopende schulden verantwoord.

De kortlopende schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de vermelde waarderingsgrondslagen. De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben, uitgaande van historische kosten. Verliezen worden verantwoord als deze voorzienbaar zijn; baten worden verantwoord als deze gerealiseerd zijn. Baten en lasten uit voorgaande jaren die in dit boekjaar zijn geconstateerd, worden aan dit boekjaar toegerekend.

Resultaatbepaling

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de omzet en de kosten en andere lasten van het verslagjaar met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen. Winsten zijn verantwoord in het jaar waarin de goederen zijn geleverd c.q. de diensten zijn verricht. Verliezen welke hun oorsprong vinden in het boekjaar zijn in aanmerking genomen zodra deze voorzienbaar zijn.

Budget WLZ

Het wettelijke budget voor aanvaardbare kosten wordt berekend aan de hand van de door het NZa goedgekeurde aanvaardbare kosten, aangevuld met intern berekende aanpassingen conform de door het Nza voorgeschreven nacalculatiemethodiek.

Opbrengsten Jeugdzorg

De opbrengsten jeugdzorg betreffen de opbrengsten welke worden ontvangen in het van de gecontracteerde en geleverde jeugdzorg uit hoofde van de Jeugdwet. Deze opbrengsten worden gerealiseerd op basis van verschillende bekostigingsvormen waaronder prestatiebekostiging ('p*q'), lumpsum-bekostiging en trajectfinanciering.

Rijksbijdragen OCW

De ontvangen (normatieve) rijksbijdrage en de niet-geoordeelde OCW-subsidies (vrij besteedbare doel-subsidies zonder verrekeningsclausule) worden in het jaar waarop de toekenningen betrekking hebben volledig verwerkt in de staat van baten en lasten. Geoordeelde OCW-subsidies met een vrij besteedbaar overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waar nog geen activiteiten voor zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva. Geoordeelde OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar waarin de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn nog niet is verlopen.

Afschrijvingen op vaste activa

Afschrijvingen vaste activa geschieden op basis van de verwachte economische levensduur.

Bijzondere waardeverandering vaste activa

Hierbij gaat het om de afwaardering van vaste activa naar lagere realiseerbare waarde voor het bestaande bezit. Dit doen we alleen als deze naar verwachting duurzaam lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

Pensioenen

Stichting Koraal Groep heeft voor de werknemers met een (PGGM/APG)-pensioenaanspraak een toegezegde-pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioenge-rechtigde leeftijd recht op een pensioen welke afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren. De rege-ling is ondergebracht bij de bedrijfstakpensioenfondsen PGGM en APG. Koraal Groep heeft geen ver-plichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij PGGM of APG, andere dan het effect van hogere toekomstige premies. Koraal Groep heeft daarom de pensioenregeling ver-werkt als een 'toegezegde-bijdrageregeling' en heeft alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het onderhavige boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Resultaat deelnemingen

Deelnemingen worden gewaardeerd tegen nettovermogenswaarde. De waardering wordt hierbij aan-gepast aan de mutaties in het eigen vermogen van de deelneming en als resultaat deelnemingen ver-antwoord.

Belastingen

De vennootschapsbelasting wordt berekend op basis van het resultaat uit normale bedrijfsuitoefening voor belastingen, rekeninghoudend met niet in de belastingheffing betrokken bestanddelen, (gedeeltelijk) niet aftrekbare kosten alsmede mutaties in de belastinglatenties.

Grondslagen van segmentering

In de jaarrekening wordt conform de bedrijfsvoering van Koraal Groep een segmentatie van de resultatenrekening gemaakt in de volgende segmenten; Gehandicaptenzorg, Onderwijs, Jeugdzorg, Arbeidsintegratie en Koraal Groep. Bij de verdeling van de resultatenrekening per operationele segment is aangesloten op de activiteiten van het bedrijfsproces.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en de vlottende effecten.

Het kasstroomoverzicht wordt ingedeeld in drie verschillende activiteitencategorieën:

- kasstromen uit operationele activiteiten;
- kasstromen uit investeringsactiviteiten en;
- kasstromen uit financieringsactiviteiten.

Voor een goed inzicht worden de brutokasstromen opgenomen. Dit houdt in dat de ontvangsten en uitgaven afzonderlijk worden vermeld en dus niet worden gesaldeerd. Deze worden per groep van transacties en gebeurtenissen afzonderlijk weergegeven. Verder wordt per soort activiteit de nettokasstroom vermeld. Dit is het saldo van de ontvangsten en uitgaven voor die activiteit.

3.5 Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2017

(in duizenden euro's)

Vaste activa

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	31-12-2017	31-12-2016
Grond en terreinvoorzieningen	17.793	18.120
Gebouwen en verbouwingen	44.778	49.167
Aanloopkosten	737	894
Installaties	18.389	19.814
Trekkingsrechten	6.026	5.864
Instandhouding	5.468	5.910
Inventarissen	9.598	9.021
Vervoermiddelen	111	78
Automatisering	2.582	2.215
Onderhanden projecten	371	-543
Totaal materiële vaste activa	105.853	110.540

Het verloop in 2017 is als volgt:

	31-12-2017	31-12-2016
Boekwaarde per 1 januari	110.540	114.344
Investerings	8.392	10.243
Bijzondere waardevermindering	-2.671	-3.300
Desinvesteringen	-983	-1.775
Afschrijvingen desinvesteringen	496	946
Afschrijvingen	-11.594	-12.510
Afschrijving waardeverandering	1.673	2.592
Boekwaarde 31 december	105.853	110.540

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar bijlage 5.1: Verloopoverzicht materiële vaste activa en bijlage 5.3: Projecten in uitvoering en mutaties in het boekjaar.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa kunnen als volgt wordt gespecificeerd:

	31-12-2017	31-12-2016
Gebouwen en verbouwingen	0	182
Trekkingsrechten	0	38
Instandhouding	0	1
Compensatieregeling	0	540
Voorziening compensatieregeling	0	-210
Totaal financiële vaste activa	0	551
	2017	2016
Boekwaarde per 1 januari	551	1.104
Desinvesteringen	-11.938	0
Afschrijvingen desinvesteringen	11.761	0
Afschrijvingen	-584	-583
Voorziening compensatieregeling	210	30
Boekwaarde per 31 december	0	551

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar bijlage 5.2: verloopoverzicht financiële vaste activa.

Vlottende activa

Vorraden	31-12-2017	31-12-2016
Onderhoudsmaterialen	22	28

Onderhanden werk uit hoofde van DBC'S / DBC-Zorgproducten

	31-12-2017	31-12-2016
Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten	26	31

Op het onderhanden werk uit hoofde van DBC's is een voorziening voor mogelijke oninbaarheid in mindering gebracht van € 59.646 (2016: € 44.000).

Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2017	31-12-2016
Debiteuren	6.114	7.953
Ministerie van OCW	2.054	2.227
Belastingen	24	20
Vooruitbetaalde kosten en overige vorderingen	9.140	7.814
	17.332	18.014

Op de post debiteuren is een voorziening voor mogelijke oninbaarheid in mindering gebracht.

Deze voorziening geeft het volgende verloop te zien:	2017	2016
Voorziening per 1 januari	464	302
Af: vrijval wegens afgeboekte kosten	-49	-22
Bij: toevoeging ten laste van het resultaat	54	184
Voorziening per 31 december	469	464

Vorderingen uit hoofde van bekostiging

	31-12-2017	31-12-2016
Vorderingen uit hoofde van financieringstekort		
Het financieringstekort kan als volgt worden gespecificeerd:		
Zorgkantoor Noord- en Midden-Limburg	104	163
Zorgkantoor Zuid-Limburg	206	55
Zorgkantoor Noordoost Brabant	91	1
Zorgkantoor Noordoost Brabant (SIW)	0	0
Zorgkantoor Midden-Brabant	0	0
Totaal vorderingen uit hoofde van bekostiging	401	219

Conform hoofdstuk 403 van Richtlijn 655 voor Zorginstellingen is voor de opbouw en het verloop van de vordering of schuld uit hoofde van financieringstekort of -overschot naar de onderscheiden jaren met vermelding van het stadium van vaststelling van het budget een nadere toelichting opgenomen in bijlage 5.5: nog in tarieven te verrekenen financieringstekort resp. -overschot.

Liquide middelen

	31-12-2017	31-12-2016
<u>Direct opvraagbaar</u>		
Banken	55.026	56.678
Kas	69	80
Kruisposten	6	12
	55.101	56.770

De ABN-AMRO Bank NV heeft aan Stichting Koraal Groep een kredietfaciliteit beschikbaar gesteld van € 10.000.000,-.

Eigen vermogen

	31-12-2017	31-12-2016
Kapitaal	103	103
Bestemmingsreserves	4.745	3.356
Bestemmingsfondsen	39.388	36.979
Algemene reserves	13.607	13.027
	57.843	53.465

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2017	2016
Bestemmingsreserve innovatiefonds	4.565	2.616
Bestemmingsreserve sociaal fonds	36	36
Bestemmingsreserve onderwijs	144	704
	4.745	3.356

Bestemmingsreserve innovatiefonds

Het verloop is als volgt:

	2017	2016
Stand per 1 januari	2.616	1.703
Dotatie	2.000	1.500
Onttrekking	51	587
Stand per 31 december	4.565	2.616

Bestemmingsreserve sociaal fonds

Het doel van het sociaal fonds van Stichting Koraal Groep is (financiële) hulp te verlenen aan medewerkers van Stichting Koraal Groep die door financiële omstandigheden in sociale moeilijkheden raken of zijn geraakt, voor zover niet op andere wijze in die hulpverlening kan worden voorzien.

Het verloop is als volgt:

	2017	2016
Stand per 1 januari	36	38
Dotatie	0	0
Onttrekking	0	2
Stand per 31 december	36	36

Bestemmingsreserve onderwijs

	Stand 1 januari	Mutatie winst- bestemming werkstichting	Overige mutaties	Stand 31 december
Maashorst Onderwijs	27	0	0	27
Saltho Onderwijs	560	-560	0	0
Het Driespan	117	0	0	117
	704	-560	0	144

Bestemmingsfondsen*Reserve aanvaardbare kosten*

	Stand 1 januari	Mutatie winst- bestemming Koraal Groep	Mutatie winst- bestemming werkstichting	Overige mutaties	Stand 31 december
Koraal Groep	29.019	484	887	0	30.390
St.Anna	454	0	121	0	575
Maasveld	439	0	201	0	640
Op de Bies	2.064	0	396	0	2.460
Gastenhof	2.481	0	103	0	2.584
De la Salle	948	0	4	0	952
De Hondsborg	1.005	0	62	0	1.067
	36.410	484	1.774	0	38.668

Bestemmingsfonds Maashorst

	Stand 1 januari	Mutatie winst- bestemming werkstichting	Overige mutaties	Stand 31 december
Maashorst Jeugdzorg	569	151	0	720
	569	151	0	720

Algemene reserves

	Stand 1 januari	Mutatie winst- bestemming werkstichting	Overige mutaties	Stand 31 december
Sterk in Werk	1.047	-435	0	612
Maashorst Onderwijs	775	72	0	847
Saltho Onderwijs	934	87	0	1.021
Het Driespan	7.478	277	0	7.755
Stichting SeysCentra	2.793	579	0	3.372
	13.027	580	0	13.607

Aandeel derden

	Stand 1 januari	Mutatie aandeel derden	Stand 31 december
Aandeel derden RIF Facility Services B.V.	78	31	109
	78	31	109

Voorzieningen

	31-12-2017	31-12-2016
Toekomstige jubileumuitkeringen	3.118	2.572
Voorziening PBL	13.753	14.197
Voorziening groot onderhoud	3.108	3.238
Voorziening langdurig zieken	1.628	1.924
Voorziening wachtgelden	566	991
Voorziening reorganisatie	2.092	3.510
Voorziening regeling spaarverlof	0	69
Voorziening frictiekosten	58	561
Voorziening ORT wettelijke vakantie-uren	287	2.495
Voorziening verlieslatende contracten JW/Wmo	407	0
	25.017	29.557

Het verloop in 2017 is als volgt:

	Toekomstige jubileum- uitkeringen	Voorziening PBL	Voorziening groot onderhoud	Langdurig zieken	Voorziening wachtgelden
Stand per 1 januari	2.572	14.197	3.238	1.924	991
Mutaties:					
- vrijval	0	0	0	-842	0
- dotaties	700	3.101	69	1.432	0
- onttrekkingen	-154	-3.545	-199	-886	-425
Stand per 31 december	3.118	13.753	3.108	1.628	566
Kortlopend deel (<1 jaar)	196	2.972	160	1.152	187
Langlopend deel (>1 jaar)	2.922	10.781	2.948	476	379
Hiervan >5 jaar	2.020	435	1.176	0	0

Het verloop in 2017 is als volgt:

	Voorziening reorganisatie	Voorziening regeling spaarverlof	Voorziening frictiekosten	Voorziening ORT wettelijke vakantie- uren	Voorziening verlies- latende contracten JW/Wmo
Stand per 1 januari	3.510	69	561	2.495	0
Mutaties:					
- vrijval	-526	-61	0	-652	0
- dotaties	318	0	0	0	407
- onttrekkingen	-1.210	-8	-503	-1.556	0
Stand per 31 december	2.092	0	58	287	407
Kortlopend deel (<1 jaar)	936	0	58	287	407
Langlopend deel (>1 jaar)	1.156	0	0	0	0
Hiervan >5 jaar	321	0	0	0	0

Langlopende schulden

	31-12-2017	31-12-2016
De langlopende schulden zijn als volgt samengesteld:		
Leningen kredietinstellingen	54.464	64.083
Totaal	54.464	64.083
Waarvan looptijd langer dan 5 jaar	36.332	40.948

Leningen kredietinstellingen

	31-12-2017	31-12-2016
Het verloop van de leningen kredietinstellingen is als volgt:		
Saldo per 1 januari	71.034	67.557
Mutaties in het boekjaar:		
Nieuwe leningen	0	16.394
Aflossingen	6.951	12.917
Extra aflossingen	3.334	0
	60.749	71.034
Aflossingsverplichting	6.285	6.951
Saldo per 31 december	54.464	64.083

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar bijlage 5.4: overzicht langlopende schulden. De aflossingsverplichtingen zijn onder de kortlopende schulden verantwoord. De volgende zekerheden zijn verstrekt:

- er is een hypotheek verstrekt over de totale onroerende goederen met als hypotheeknemers Wfz, Abn-Amro en Rabobank.
- bij de Abn-Amro en Rabobank is er sprake van een minimale equity ratio van 15%.

Kortlopende schulden en overlopende passiva

Schulden uit hoofde van bekostiging

31-12-2017 31-12-2016

Schulden uit hoofde van financieringsoverschot

Het financieringsoverschot kan als volgt worden gespecificeerd:

Zorgkantoor Noord- en Midden-Limburg	0	0
Zorgkantoor Zuid-Limburg	0	0
Zorgkantoor Noordoost Brabant	0	0
Zorgkantoor Noordoost Brabant (SIW)	1	1
Zorgkantoor Midden-Brabant	208	149
	209	150
Schulden uit hoofde van nacalculatie DBC's 2013	48	52
Totaal schulden uit hoofde van bekostiging	257	202

Conform hoofdstuk 403 van Richtlijn 655 voor Zorginstellingen is voor de opbouw en het verloop van de vordering of schuld uit hoofde van financieringstekort of -overschot naar de onderscheiden jaren met vermelding van het stadium van vaststelling van het budget een nadere toelichting opgenomen in bijlage 5.5: nog in tarieven te verrekenen financieringstekort resp. -overschot.

Voor een nadere toelichting van de schulden uit hoofde van nacalculatie DBC's 2013 wordt verwezen naar bijlage 5.6

Overige kortlopende schulden en overlopende passiva

31-12-2017 31-12-2016

Aflossingverplichting langlopende schulden	6.285	6.951
Crediteuren	4.932	4.189
Salarissen, vakantietoelage en vakantiedagenverplichting	11.090	11.106
Rente	664	752
Belasting en premies sociale verzekeringen	7.349	6.251
Pensioenpremies	689	1.949
Nog te betalen kosten (overige)	3.173	3.186
Overlopende passiva	6.863	4.384
	41.045	38.768

Niet in de balans opgenomen vorderingen en verplichtingen

- 1) De verplichting uit lopende huurcontracten van panden bedraagt € 4,6 miljoen (2016: € 4,9 miljoen). Contracten voor onbepaalde tijd zijn voor één jaar meegenomen in de verplichting. Van de verplichting uit lopende huurcontracten is € 1,6 miljoen kleiner dan 1 jaar en € 3,0 miljoen groter dan 1 jaar.
- 2) De verplichting uit leasecontracten auto's bedraagt € 1.064.000,- (2016: € 880.000,-). Van de verplichting uit lopende leasecontracten is € 372.000,- kleiner dan 1 jaar en € 692.000,- groter dan 1 jaar.
- 3) In het kader van bouwprojecten zijn er ultimo het boekjaar verplichtingen aangegaan tot een bedrag van € 8.171.000,- (2016: € 140.000,-). Van de verplichting in het kader van bouwprojecten is € 6.980.000,- kleiner dan 1 jaar en € 1.191.000,- groter dan 1 jaar.
- 4) De verplichting uit overige contracten bedraagt € 3.915.000,- (2016: € 2.134.000,-). Van de verplichting uit overige contracten is € 1.696.000,- kleiner dan 1 jaar en € 2.219.000,- groter dan 1 jaar.
- 5) Op het pand aan de Rijnstraat (Maashorst) heeft het Ministerie van VWS een waarborghypotheek verstrekt ad € 340.000,-. Op het moment dat Maashorst dit pand verkoopt, dient deze hypotheek afgelost te worden.
- 6) Per 1 maart 2012 is de Stichting SeysCentra opgericht. De Stichting Koraal Groep en Stichting Pluyn hebben een aantal activiteiten samengevoegd en ondergebracht in de Stichting SeysCentra. Indien de samenwerking wordt beëindigd, zal Stichting SeysCentra worden ontbonden. Het vermogen van de stichting zal worden verdeeld tussen Stichting Pluyn en Stichting Koraal Groep, in beginsel volgens de verhouding van ieders inbreng Pluyn 90% en Koraal 10%. Echter het deel van het vermogen dat is toe te rekenen aan de groei in productie binnen de Stichting SeysCentra komt gelijkelijk aan Pluyn en Koraal Groep toe. Ultimo 2017 is het aandeel in het vermogen van SeysCentra hierdoor € 1.825.295,-.
- 7) Als waarborg voor de juiste nakoming van verplichtingen uit huurovereenkomsten zijn er bankgaranties afgegeven ter hoogte van € 123.299,-.
- 8) Indien het WfZ onvoldoende middelen zou hebben om aan hun verplichtingen te voldoen, kan het WfZ door middel van de zogenaamde obligoverplichting bij deelnemers additionele financiering ophalen. De obligoverplichting voor Koraal groep bedraagt maximaal 3% van het geborgde bedrag ad € 52.655.000, zijnde € 1.579.650.
- 9) Door de invoering van de Jeugdwet met ingang van 1 januari 2015, zijn gemeenten verantwoordelijk voor de organisatie van jeugdzorg/-hulp aan haar minderjarige inwoners. Hiertoe sluiten gemeenten contracten af met de diverse aanbieders van jeugdzorg/-hulp. Voor de jeugdzorginstelling zelf kan de wijziging van subsidie-bekostiging (tot 2015) naar bekostiging op contractsbasis (vanaf 2015) – meer dan voorheen – tot het risico van (gedeeltelijke) vennootschapsbelastingplicht leiden. Oorzaak van deze eventuele vennootschapsbelastingplicht ligt in het feit dat jeugdzorginstellingen veelal geen beroep meer kunnen doen op het zogenoemde 'subsidie-besluit', omdat niet meer wordt voldaan aan de bijbehorende voorwaarden. Daardoor wordt naar verwachting (veel) sneller aangenomen dat jeugdzorginstellingen (meestentijds stichtingen) een onderneming in fiscale zin drijven met (gedeeltelijke) vennootschapsbelastingplicht tot gevolg. Eenmaal vennootschapsbelastingplichtig is voor deze instellingen vervolgens van belang of er nog andere mogelijkheden c.q. vrijstellingen zijn om (gedeeltelijke) vennootschapsbelastingplicht te voorkomen. Hierbij valt onder meer te denken aan de zogenoemde 'zorgvrijstelling' in de vennootschapsbelasting. Momenteel vindt op landelijk niveau overleg plaats tussen onder meer het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, het Ministerie van Veiligheid & Justitie, het Ministerie van Financiën en sectorale belangenbehartigingsorganisaties ten aanzien van de hierboven geschetste fiscale problematiek. Over de eventuele uitkomsten van dit overleg, meer in het bijzonder of en onder welke voorwaarden vennootschapsbelastingplicht kan worden afgewend, is thans nog niets inhoudelijks bekend. Om voornoemde reden is er geen rekening gehouden met een eventuele vennootschapsbelastingplicht in de jaarrekening.
- 10) In het eerste kwartaal van 2018 is het besluit genomen dat Koraal de onderwijsactiviteiten en onderwijs-medewerkers van Almata op de locatie Ossendrecht in de regio West-Brabant overneemt. Met ingang van het nieuwe schooljaar (1 augustus 2018) zal het onderwijs, dat momenteel via een experiment wordt verzorgd, geïntegreerd worden in de onderwijsactiviteiten van Stichting Het Driespan.
- 11) Koraal heeft met de jeugdzorgregio Noordoost Brabant een overeenkomst afgesloten voor de levering van jeugdzorg in de regio. Deze zorgverlening wordt bekostigd op basis van een lumpsum financiering welke afhankelijk is van de realisatie van een minimum aantal cliënten, rekening houdend met een bepaalde bandbreedte. Omdat Koraal over 2017 een forse overproductie heeft gerealiseerd i.c. aan een hoger aantal cliënten zorg heeft verleend, heeft Koraal een additionele vordering bij de regio ingediend ad € 0,75 miljoen. Deze vordering is nog niet verwerkt in de jaarrekening.

3.6 Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening over 2017

(in duizenden euro's)

Bedrijfsopbrengsten

Opbrengsten zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning

	2017	2016
Wettelijk budget voor aanvaardbare kosten WLZ-zorg	109.061	105.904
Administratieve correcties voorgaande jaren	50	-54
Opbrengsten Jeugdzorg	62.770	62.618
Opbrengsten WMO	1.152	1.047
Zorgprestaties tussen instellingen	251	87
Eigen bijdrage en betalingen cliënten voor niet-verzekerde zorg en opbrengsten uit aanvullende zorgverzekering	488	1.053
Persoonsgebonden en persoonsvolgende budgetten	541	543
Overige zorgprestaties	91	63
	174.404	171.261

Omzet DBC's / DBC-Zorgproducten

	2017	2016
Omzet DBC's/DBC-zorgproducten	29	34
	29	34

Subsidies

	2017	2016
Subsidie WLZ/Zvw-zorg	665	1.328
Rijkssubsidies vanwege het Ministerie van OC&W	44.131	43.858
Rijkssubsidies vanwege het Ministerie van VWS	305	347
Subsidies vanwege provincies en gemeenten	2.001	1.944
Overige subsidies, waaronder loonkostensubsidies en EU-subsidies	699	1.362
	47.801	48.839

Overige bedrijfsopbrengsten

	2017	2016
Overige dienstverlening	800	937
Verkoopopbrengst onroerende goederen	616	365
Overige opbrengsten	3.803	3.480
	5.219	4.782

Bedrijfslasten

Personeelskosten

	2017	2016
Lonen en salarissen	110.907	107.047
Vakantiedagenverplichting (inclusief sociale lasten)	22	373
Vakantiebijslag	7.894	7.817
Sociale lasten	21.328	20.866
Pensioenpremies	11.454	10.953
Mutatie voorziening PBL	-444	-357
Mutatie voorziening langdurig zieken	590	863
Mutatie voorziening jubileumuitkeringen	546	81
Mutatie voorziening ORT wettelijke vakantie-uren	-2.208	2.495
Mutatie voorziening wachtgelden	0	496
Mutatie voorziening reorganisatie	-208	-1.192
Andere personeelskosten	8.911	8.974
	158.792	158.416
 Personeel niet in loondienst	 12.248	 8.600
	171.040	167.016

De verdeling van full-time equivalenten (fte's) naar organisatieonderdelen is als volgt:

	2017	2016
St. Anna	349	337
Maasveld	377	369
Op de Bies	389	391
De la Salle	317	306
Gastenhof	225	230
De Hondsborg	213	208
Maashorst De Vlinder	29	28
Saltho Onderwijs	156	168
Het Driespan	355	331
Maashorst	58	61
Sterk in Werk	31	29
RIF Facility Management BV	0	109
RIF Facility Services BV	60	63
Concern Ondersteunende Diensten (COD)	212	114
	2.771	2.744

Afschrijvingen op materiële en financiële vaste activa

Afschrijvingen WTZi, WTG en overige vaste activa

2017	2016
------	------

12.177	13.093
--------	--------

12.177	13.093
---------------	---------------

Bijzondere waardeverandering van vaste activa

Bijzondere waardeverminderingen van:

- materiële vaste activa

998	709
-----	-----

998	709
------------	------------

Overige bedrijfslasten

2017	2016
------	------

Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten

9.164	9.361
-------	-------

Algemene kosten

12.644	12.466
--------	--------

Mutatie voorziening frictiekosten

-503	-430
------	------

Mutatie voorziening dubieuze debiteuren

54	184
----	-----

Mutatie voorziening verlieslatende contracten JW/Wmo

407	0
-----	---

Patiënt- en bewonersgebonden kosten

5.591	4.878
-------	-------

Onderhoud en energiekosten

7.402	7.430
-------	-------

Mutatie onderhoudsvoorziening

69	632
----	-----

Huur en leasing

2.039	2.049
-------	-------

Diverse lasten

163	500
-----	-----

37.030	37.070
---------------	---------------

Specificatie onderhoud en energiekosten:

- Onderhoud

4.660	5.075
-------	-------

- Energie gas

1.397	1.476
-------	-------

- Energie stroom

986	1.081
-----	-------

- Energie transport en overig

428	430
-----	-----

7.471	8.062
--------------	--------------

Financiële baten en lasten

2017	2016
------	------

Rente langlopende schulden

1.772	2.488
-------	-------

Rente rekening-courant

10	-36
----	-----

1.782	2.452
--------------	--------------

Aandeel derden

Aandeel RIF Facility Services B.V.

2017	2016
30	68
30	68

Belastingen

Vennootschapsbelasting

2017	2016
18	13
18	13

Accountantskosten

De honoraria van de accountant zijn als volgt:

Controle van de jaarrekening	135	133
Overige controlewerkzaamheden	90	75
Fiscale advisering	0	0
Niet controle diensten	0	0
	225	208

Het accountantshonorarium wordt verantwoord op basis van het honorarium voor het gecontroleerde boekjaar door de accountant.

Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

De Raad van Bestuur van Stichting Koraal Groep heeft de jaarrekening 2017 opgemaakt en vastgesteld in de vergadering van 23 mei 2018.

De Raad van Toezicht van de Stichting Koraal Groep heeft de jaarrekening 2017 goedgekeurd in de vergadering van 23 mei 2018.

Resultaatbestemming

Het resultaat wordt verdeeld volgens de resultaatverdeling toegelicht onder de winst-en-verliesrekening 2017.

Gebeurtenissen na balansdatum

Na balansdatum 31-12-2017 hebben zich geen noemenswaardige gebeurtenissen voorgedaan welke invloed hebben op de jaarrekening 2017.

Bezoldiging van bestuurders en toezichthouders

Op 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) in werking getreden. Deze wet stelt een maximum aan de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector. Hierbij moet tevens rekening worden gehouden met een uitgebreid overgangsregime. De wet kent daarnaast ook een openbaarmakingsregime voor (gewezen) topfunctionarissen als ook overige functionarissen (niet zijnde topfunctionarissen).

Tot de topfunctionarissen binnen Koraal Groep behoren overeenkomstig de definitie van de WNT de leden van de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht.

Voor het bezoldigingsmaximum van de Raad van Bestuur van Koraal Groep is bepalend de sectornormering voor zorginstellingen. Op basis van deze normering en de daarin gehanteerde criteria (1) Complexiteit (nader gespecificeerd naar Kennisintensiteit, aantal taken en aantal relevante financieringsbronnen) en (2) Omzet bedraagt de totaalscore 12 punten waarmee klasse 5 (WNT norm € 181.000) van toepassing is voor Koraal Groep.

Het bezoldigingsmaximum voor leden en voorzitters van interne toezichthoudende organen bedraagt daarvan afgeleid voor 2017 10% respectievelijk 15% van het voor de desbetreffende rechtspersoon of instelling geldende bezoldigingsmaximum. Binnen Koraal Groep is het basishonorarium van de leden van Raad van Toezicht overigens lager vastgesteld.

Voor het onderwijs geldt ook een specifieke regeling bezoldiging topfunctionarissen OCW-sectoren. Koraal Groep heeft een totaalscore van 10 complexiteitspunten waarmee klasse D (WNT norm € 141.000) van toepassing is.

In navolgende tabellen zijn conform de publicatieplicht van de WNT de relevante gegevens opgenomen:

Raad van Bestuur Koraal Groep

bedragen x € 1	R.W.M. Quik	I.R.W.M. Widdershoven
Functiegegevens	Voorzitter Raad van Bestuur	Lid Raad van Bestuur
Aanvang functievervulling in 2017	1-1-2017	1-1-2017
Einde functievervulling in 2017	31-12-2017	31-12-2017
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja
Individueel WNT-maximum	181.000	181.000
Beloning	191.397	150.066
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	11.182	11.062
<i>Subtotaal</i>	202.579	161.128
-/. Onverschuldigd betaald bedrag	0	0
Totaal bezoldiging	202.579	161.128
Verplichte motivering indien overschrijding	Overgangsrecht	N.v.t.
Gegevens 2016		
Aanvang functievervulling in 2016	1-1-2016	1-1-2016
Einde functievervulling in 2016	31-12-2016	31-12-2016
Omvang dienstverband 2016 (in fte)	1,0	1,0
Beloning	191.406	135.996
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	10.903	10.789
Totaal bezoldiging 2016	202.309	146.785

Raad van Toezicht

bedragen x € 1	G.J.J. Prins	G.J.W.C. Tibosch	J.W.M.G. van Zomeren	L.W.P.A.M. Op 't Hoog
Functiegegevens	Voorzitter	Vice-voorzitter	Lid	Lid
Aanvang functievervulling in 2017	1-1-2017	1-1-2017	1-1-2017	1-1-2017
Einde functievervulling in 2017	31-12-2017	31-12-2017	23-9-2017	31-12-2017
Individueel WNT-maximum	27.150	18.100	13.191	18.100
Beloning	21.480	17.900	10.456	14.320
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0	0
<i>Subtotaal</i>	21.480	17.900	10.456	14.320
-. Onverschuldigd betaald bedrag	0	0	0	0
Totaal bezoldiging	21.480	17.900	10.456	14.320
Verplichte motivering indien overschrijding	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2016				
Aanvang functievervulling in 2016	1-1-2016	1-1-2016	1-1-2016	1-1-2016
Einde functievervulling in 2016	31-12-2016	31-12-2016	31-12-2016	31-12-2016
Beloning	15.280	12.733	10.186	10.186
Belastbare onkostenvergoedingen	680	282	0	443
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0	0
Totaal bezoldiging 2016	15.960	13.015	10.186	10.629

bedragen x € 1	A.T.A.G. Schavemaker	D. Lodewijk	M.A. Mittelmeijer	M. de Graaf
Functiegegevens	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang functievervulling in 2017	1-1-2017	1-1-2017	1-1-2017	3-10-2017
Einde functievervulling in 2017	31-12-2017	31-12-2017	31-12-2017	31-12-2017
Individueel WNT-maximum	18.100	18.100	18.100	4.463
Beloning	14.480	14.320	14.320	0
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	99	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0	0
<i>Subtotaal</i>	14.480	14.320	14.419	0 *
-. Onverschuldigd betaald bedrag	0	0	0	0
Totaal bezoldiging	14.480	14.320	14.419	0
Verplichte motivering indien overschrijding	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2016				
Aanvang functievervulling in 2016	1-1-2016	1-1-2016	1-7-2016	N.v.t.
Einde functievervulling in 2016	31-12-2016	31-12-2016	31-12-2016	N.v.t.
Beloning	10.186	10.186	5.093	N.v.t.
Belastbare onkostenvergoedingen	154	725	0	N.v.t.
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0	N.v.t.
Totaal bezoldiging 2016	10.340	10.911	5.093	N.v.t.

* Vergoeding 2017 wordt betaald Q1 2018

Directie werkschichtingen Koraal Groep

bedragen x € 1	D. de Koning	W.A. Swaak	E. Starmans	L. Linssen	A.M. van Latum
Functiegegevens	Directeur St. Anna / NML	Directeur Maasveld / MHW	Directeur Op de Bies / WB	Directeur Op de Bies / PS	Directeur De Hondsberg / EC
Aanvang functievervulling in 2017	1-1-2017	1-1-2017	1-1-2017	1-4-2017	1-1-2017
Einde functievervulling in 2017	31-12-2017	31-12-2017	31-12-2017	31-12-2017	31-12-2017
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,06	1,0	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Individueel WNT-maximum	181.000	181.000	181.000	135.750	181.000
Beloning	132.964	99.851	125.144	71.529	122.304
Belastbare onkostenvergoedingen	0	183	0	123	328
Beloningen betaalbaar op termijn	11.005	9.243	11.005	6.267	11.005
<i>Subtotaal</i>	143.969	109.277	136.149	77.919	133.637
-/ Onverschuldigd betaald bedrag	0	0	0	0	0
Totaal bezoldiging	144.283	109.277	136.149	77.919	133.637
Verplichte motivering indien overschrijding	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2016					
Aanvang functievervulling in 2016	1-1-2016	1-3-2016	1-1-2016	N.v.t.	1-1-2016
Einde functievervulling in 2016	31-12-2016	31-12-2016	31-12-2016	N.v.t.	31-12-2016
Omvang dienstverband 2016 (in fte)	1,0	1,11	1,0	N.v.t.	1,0
Beloning	131.309	74.327	124.466	N.v.t.	121.351
Belastbare onkostenvergoedingen	0	818	0	N.v.t.	328
Beloningen betaalbaar op termijn	10.762	7.353	10.762	N.v.t.	10.762
Totaal bezoldiging 2016	142.071	82.498	135.228	N.v.t.	132.441

bedragen x € 1	B.W.F. van Broeckhoven	B.W.F. van Broeckhoven	C.H.M. Bogers	S. Hofkes	S. Hofkes	H.J.M. Reimert
Functiegegevens	Directeur Gastenhof	Programma-directeur	Directeur De la Salle / NOB	Directeur Het Driespan	Programma-directeur	**
Aanvang functievervulling in 2017	1-1-2017	1-7-2017	1-1-2017	1-1-2017	1-7-2017	N.v.t.
Einde functievervulling in 2017	30-6-2017	31-12-2017	31-12-2017	30-6-2017	31-12-2017	N.v.t.
Omvang dienstverband (in fte)	1,11	1,11	1,0	1,0	1,0	N.v.t.
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Ja	Nee	Nee	Ja	Ja
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee
Individueel WNT-maximum	90.500	N.v.t.	181.000	70.500	N.v.t.	N.v.t.
Beloning	73.411	63.315	131.629	73.057	69.738	73.273
Belastbare onkostenvergoedingen	1.178	174	0	0	0	269
Beloningen betaalbaar op termijn	5.520	5.520	11.005	8.887	8.887	0
<i>Subtotaal</i>	80.109	69.009	142.634	81.944	78.625	73.542
/. Onverschuldigd betaald bedrag	0	0	0	0	0	0
Totaal bezoldiging	80.109	69.009	142.634	81.944	78.625	73.542
Verplichte motivering indien overschrijding	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	Overgangs-regeling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2016						
Aanvang functievervulling in 2016	1-1-2016	N.v.t.	1-1-2016	1-1-2016	N.v.t.	1-1-2016
Einde functievervulling in 2016	31-12-2016	N.v.t.	31-12-2016	31-12-2016	N.v.t.	31-12-2016
Omvang dienstverband 2016 (in fte)	1,11	N.v.t.	1,0	1,0	N.v.t.	1,0
Beloning	134.622	N.v.t.	127.387	141.186	N.v.t.	136.382
Belastbare onkostenvergoedingen	3.160	N.v.t.	0	0	N.v.t.	240
Beloningen betaalbaar op termijn	10.788	N.v.t.	10.762	15.393	N.v.t.	11.478
Totaal bezoldiging 2016	148.570	N.v.t.	138.149	156.579	N.v.t.	148.100

** De heer Reimert is eind 2016 uit dienst gegaan. De bruto beloning 2017 betreft de betaling van vakantietoelage, niet opgenomen verlofuren en belastbare reiskostenvergoeding.

Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking

bedragen x € 1	L. Eusser	J. Gispén
Functiegegevens	Interim directie Gastenhof	Interim directie Saltho Onderwijs
Aanvang functievervulling in 2017	1-4-2017	1-1-2017
Einde functievervulling in 2017	15-7-2017	22-7-2017
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	3,5	6,5
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief dat geldt voor het kalenderjaar	176	176
Individueel toepasselijk maximum voor de betreffende periode	85.355	160.129
Bezoldiging		
Werkelijk uurtarief lager dan het maximum uurtarief	Ja	Ja
Bezoldiging in de betreffende periode	45.360	82.292
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	45.360	82.292
/. Onverschuldigd betaald bedrag	0	0
Totale bezoldiging, exclusief BTW	45.360	82.292
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.

3.7 Enkelvoudige balans per 31 december 2017

(na bestemming van het resultaat)

ACTIVA

(in duizenden euro's)

	Ref.	31-12-2017	31-12-2016
Vaste activa			
Materiële vaste activa	2	94.534	99.368
Financiële vaste activa	3	113	1.181
		94.647	100.549
Vlottende activa			
Vorraden	4	3	0
Vorderingen en overlopende activa	7	11.136	11.100
Vorderingen uit hoofde van bekostiging	6	401	219
Liquide middelen	9	36.858	38.003
		48.398	49.322
Totaal activa		143.045	149.871

PASSIVA*(in duizenden euro's)*

	Ref.	31-12-2017	31-12-2016
Eigen vermogen	10		
Kapitaal		103	103
Bestemmingsreserves		4.601	2.652
Bestemmingsfondsen		30.390	29.019
		35.094	31.774
Voorzieningen	11	19.650	21.409
Langlopende schulden	12	53.599	63.196
Kortlopende schulden en overlopende passiva			
Schulden uit hoofde van bekostiging	6	209	150
Overige kortlopende schulden en overlopende passiva	13	34.493	33.342
		34.702	33.492
Totaal passiva		143.045	149.871

3.8 Enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2017

(in duizenden euro's)

	Ref.	2017	2016
Bedrijfsopbrengsten			
Opbrengsten zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning	16	19.333	17.790
Subsidies	17	586	1.136
Overige bedrijfsopbrengsten	18	36.474	14.631
Som der bedrijfsopbrengsten		56.393	33.557
Bedrijfslasten			
Personeelskosten	19	15.984	10.406
Afschrijvingen op materiële en financiële vaste activa	20	9.718	10.588
Bijzondere waardeverandering van vaste activa	21	1.085	359
Overige bedrijfslasten	23	25.504	7.788
Som der bedrijfslasten		52.291	29.141
Bedrijfsresultaat		4.102	4.416
Financiële baten en lasten	24	1.700	2.497
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belasting		2.402	1.919
Resultaat deelnemingen	24.2	-31	-56
Jaarresultaat na belastingen		2.433	1.975
Winstbestemming resultaat boekjaar			
Mutatie reserve aanvaardbare kosten Koraal Groep		484	1.064
Dotatie bestemmingsreserve innovatiefonds		2.000	1.500
Onttrekking bestemmingsreserve innovatiefonds		-51	-587
Onttrekking bestemmingsreserve sociaal fonds		0	-2
		2.433	1.975
Aansluiting resultaat 2017 met mutatie in eigen vermogen ultimo 2017			
Resultaat Koraal Groep		2.433	
Aandeel resultaat St. Anna		121	
Aandeel resultaat Maasveld		201	
Aandeel resultaat Op de Bies		396	
Aandeel resultaat Gastenhof		103	
Aandeel resultaat De la Salle		4	
Aandeel resultaat De Hondenberg		62	
Mutatie eigen vermogen ultimo 2017		3.320	

De voorgaande winst-en-verliesrekening in de enkelvoudige jaarrekening van Stichting Koraal Groep is een weergave van de exploitatie van de concern ondersteunende diensten van Stichting Koraal Groep. In deze winst-en-verliesrekening is onder de post 'Opbrengsten zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning' alleen het concerngedeelte gepresenteerd i.c. de ontvangen kapitaallastenvergoeding uit hoofde van de WLZ ad € 14,7 miljoen en de Jeugdwet/WMO ad € 4,6 miljoen. Dit betreft de vergoeding in het kader van nacalculatie, overgangsregime NHC en overige normatieve vergoedingen zoals voor kleinschalig wonen en instandhouding.

Het aandeel van de werkstichtingen (actief in de gehandicaptenzorg en de jeugdzorg) in het wettelijk budget voor aanvaardbare kosten Wlz zorg ontvangen ten behoeve van de zorgexploitatie (ZZP's e.d.) ad circa € 94,3 miljoen is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Koraal Groep.

Het aandeel in de Opbrengsten Jeugdzorg van de werkstichtingen actief in de jeugdzorg en gehandicaptenzorg ad circa € 59,3 miljoen is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Koraal Groep. Koraal Groep maakt namens deze werkstichtingen de productieafspraken welke daadwerkelijk in uitvoering worden gerealiseerd binnen de desbetreffende individuele werkstichtingen. Een eventuele financieringspositie met zorgkantoren en gemeenten komt diensgevolge tot uitdrukking in de enkelvoudige balans van Koraal Groep.

Voor de personele kosten geldt hetzelfde principe. De medewerkers van de gehandicaptenzorg en jeugdzorg bekostigde werkstichtingen (met uitzondering van Maashorst en de SeysCentra) zijn in dienst van Stichting Koraal Groep maar werkzaam in de desbetreffende werkstichtingen. De betalingen van de lonen alsmede de afdrachten van de loonbelasting, sociale premies en pensioenlasten gebeurt door de concernstichting. In de enkelvoudige winst-en-verliesrekening zijn alleen de salarissen en kosten van de concern ondersteunende diensten gepresenteerd. Het gedeelte van de loonkosten inclusief werkgeverslasten voor sociale lasten en pensioenpremie van de werkstichtingen onder de gehandicaptenzorg en jeugdzorg bedraagt € 106,6 miljoen en is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Koraal Groep.

3.9 Toelichting op de enkelvoudige balans per 31 december 2017

(in duizenden euro's)

Vaste activa

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	31-12-2017	31-12-2016
Grond en terreinvoorzieningen	17.284	17.604
Gebouwen en verbouwingen	42.946	47.836
Aanloopkosten	737	895
Installaties	18.237	19.651
Trekkingsrechten	6.026	5.864
Instandhouding	5.468	5.909
Inventarissen	1.559	792
Automatisering	1.906	1.360
Onderhanden projecten	371	-543
Totaal materiële vaste activa	94.534	99.368

Het verloop in 2017 is als volgt:

	31-12-2017	31-12-2016
Boekwaarde per 1 januari	99.368	102.296
Investerings	5.763	7.964
Bijzondere waardevermindering	-2.671	-2.915
Desinvesteringen	-708	-785
Afschrijvingen desinvesteringen	330	297
Afschrijvingen	-9.134	-10.045
Afschrijving waardeverandering	1.586	2.556
Boekwaarde 31 december	94.534	99.368

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa kunnen als volgt wordt gespecificeerd:

	31-12-2017	31-12-2016
Gebouwen en verbouwingen	0	182
Trekkingsrechten	0	38
Instandhouding	0	1
Compensatieregeling	0	540
Voorziening compensatieregeling	0	-210
Deelneming RIF FM	0	630
Deelneming RIF FS	113	0

Totaal financiële vaste activa

113	1.181
------------	--------------

	2017	2016
Boekwaarde per 1 januari	1.181	1.397
Desinvesteringen	-11.938	0
Afschrijvingen desinvesteringen	11.761	0
Afschrijvingen	-584	-583
Mutatie deelneming	-517	337
Voorziening compensatieregeling	210	30

Boekwaarde per 31 december

113	1.181
------------	--------------

Deelneming RIF Facility Management B.V.

	2017	2016
Stand per 1 januari	630	293
Liquidatie RIF Facility Management BV	-630	0
Resultaat deelneming (100%)	0	56
Betaalde koopprijs	0	281

Stand per 31 december

0	630
----------	------------

Deelneming RIF Facility Services B.V.

	2017	2016
Stand per 1 januari	0	0
Inbreng RIF Facility Services BV	82	0
Resultaat deelneming (100%)	31	0
Betaalde koopprijs	0	0

Stand per 31 december

113	0
------------	----------

Vlottende activa

Vorraden

	31-12-2017	31-12-2016
Onderhoudsmaterialen	3	0

Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2017	31-12-2016
Debiteuren	3.617	5.193
Belastingen	24	0
Vooruitbetaalde kosten en overige vorderingen	7.495	5.907
	11.136	11.100

Op de post debiteuren is een voorziening voor mogelijke oninbaarheid in mindering gebracht.

Deze voorziening geeft het volgende verloop te zien:

	2017	2016
Voorziening per 1 januari	181	50
Af: vrijval wegens afgeboekte posten	0	0
Bij: toevoeging ten laste van het resultaat	0	131
Voorziening per 31 december	181	181

Vorderingen uit hoofde van bekostiging

	31-12-2017	31-12-2016
Vorderingen uit hoofde van het financieringstekort		
Het financieringstekort kan als volgt worden gespecificeerd:		
Zorgkantoor Noord- en Midden-Limburg	104	163
Zorgkantoor Zuid-Limburg	206	55
Zorgkantoor Noordoost Brabant	91	1
Zorgkantoor Noordoost Brabant (SIW)	0	0
Zorgkantoor Midden-Brabant	0	0
Totaal vorderingen uit hoofde van bekostiging	401	219

Liquide middelen

	31-12-2017	31-12-2016
<u>Direct opvraagbaar</u>		
Banken	36.790	37.931
Kas	62	67
Kruisposten	6	5
	36.858	38.003

Eigen vermogen

	31-12-2017	31-12-2016
Kapitaal	103	103
Bestemmingsreserves	4.601	2.652
Bestemmingsfondsen	30.390	29.019
	35.094	31.774

De aansluiting naar het geconsolideerde vermogen van Koraal Groep is als volgt:

Vermogen Koraal Groep enkelvoudig per 31 december	35.094	31.774
<i>Bestemmingsfondsen</i>		
St. Anna	575	454
Maasveld	640	439
Op de Bies	2.460	2.064
Gastenhof	2.584	2.481
De la Salle	952	948
De Hondsborg	1.067	1.005
Maashorst Jeugdzorg	720	569
	8.998	7.960
<i>Algemene reserves</i>		
Sterk in Werk	612	1.047
Maashorst Onderwijs	847	775
Saltho Onderwijs	1.021	934
Het Driespan	7.755	7.478
Stichting SeysCentra	3.372	2.793
	13.607	13.027
<i>Bestemmingsreserve Onderwijs</i>		
Maashorst Onderwijs	27	27
Saltho onderwijs	0	560
Het Driespan	117	117
	144	704
Vermogen Koraal Groep geconsolideerd per 31 december	57.843	53.465

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	31-12-2017	31-12-2016
Bestemmingsreserve innovatiefonds	4.565	2.616
Bestemmingsreserve sociaal fonds	36	36
	4.601	2.652

Bestemmingsreserve innovatiefonds

Het verloop is als volgt:

	2017	2016
Stand per 1 januari	2.616	1.703
Dotatie	2.000	1.500
Onttrekking	51	587
Stand per 31 december	4.565	2.616

Bestemmingsreserve sociaal fonds

Het doel van het sociaal fonds van Stichting Koraal Groep is (financiële) hulp te verlenen aan medewerkers van Stichting Koraal Groep die door financiële omstandigheden in sociale moeilijkheden raken of zijn geraakt, voor zover niet op andere wijze in die hulpverlening kan worden voorzien.

Het verloop is als volgt:

	2017	2016
Stand per 1 januari	36	38
Dotatie	0	0
Onttrekking	0	2
Stand per 31 december	36	36

Bestemmingsfondsen

Reserve aanvaardbare kosten

	Stand 1 januari	Resultaat bestemming	Mutatie winst- bestemming werkstichting	Overige mutaties	Stand 31 december
Koraal Groep	29.019	484	887	0	30.390
	29.019	484	887	0	30.390

Voorzieningen

Het verloop is als volgt:

	31-12-2017	31-12-2016
Toekomstige jubileumuitkeringen	2.270	1.664
Voorziening PBL	13.577	13.210
Voorziening langdurig zieken	1.608	1.603
Voorziening wachtgelden	566	991
Voorziening reorganisatie	935	1.554
Voorziening ORT wettelijke vakantie-uren	287	2.387
Voorziening verlieslatende contracten JW/Wmo	407	0
	19.650	21.409

Het verloop in 2017 is als volgt:

	Voorziening toekomstige jubileum- uitkeringen	Voorziening PBL	Voorziening langdurig zieken	Voorziening wachtgelden
Stand per 1 januari	1.664	13.210	1.603	991
Mutaties:				
- inbreng RIF FM	105	830	240	0
- vrijval	0	0	-821	0
- dotaties	617	3.082	1.411	0
- onttrekkingen	-116	-3.545	-825	-425
Stand per 31 december	2.270	13.577	1.608	566
Kortlopend deel (<1 jaar)	128	2.796	1.132	187
Langlopend deel (>1 jaar)	2.142	10.781	476	379
Hiervan >5 jaar	1.473	435	0	0

	Voorziening reorganisatie	Voorziening ORT wettelijke vakantie- uren	Voorziening verlieslatende contracten JW/Wmo
Stand per 1 januari	1.554	2.387	0
Mutaties:			
- inbreng RIF FM	187	41	0
- vrijval	-399	-586	0
- dotaties	318	0	407
- onttrekkingen	-725	-1.555	0
Stand per 31 december	935	287	407
Kortlopend deel (<1 jaar)	756	287	407
Langlopend deel (>1 jaar)	179	0	0
Hiervan >5 jaar	0	0	0

Langlopende schulden

	31-12-2017	31-12-2016
De langlopende schulden zijn als volgt samengesteld:		
Leningen kredietinstellingen	53.599	63.196
Totaal	53.599	63.196
Waarvan looptijd langer dan 5 jaar	35.566	40.156

Leningen kredietinstellingen

Het verloop van de leningen kredietinstellingen is als volgt:

	2017	2016
Saldo per 1 januari	70.126	66.630
Mutaties in het boekjaar:		
Nieuwe leningen	0	16.394
Aflossingen	6.931	12.898
Extra aflossingen	3.333	0
	59.862	70.126
Aflossingsverplichting	6.263	6.930
Saldo per 31 december	53.599	63.196

Kortlopende schulden en overlopende passiva

Schulden uit hoofde van bekostiging

	31-12-2017	31-12-2016
Schulden uit hoofde van het financieringsoverschot		
Het financieringsoverschot kan als volgt worden gespecificeerd:		
Zorgkantoor Noord- en Midden-Limburg	0	0
Zorgkantoor Zuid-Limburg	0	0
Zorgkantoor Noordoost Brabant	0	0
Zorgkantoor Noordoost Brabant (SIW)	1	1
Zorgkantoor Midden-Brabant	208	149
Totaal schulden uit hoofde van bekostiging	209	150

Overige kortlopende schulden en overlopende passiva

	31-12-2017	31-12-2016
Aflossingverplichting langlopende schulden	6.263	6.930
Crediteuren	2.144	682
Groepsmaatschappijen	5.854	8.000
Salarissen, vakantietoelage en vakantiedagenverplichting	8.706	8.292
Rente	653	740
Belasting en premies sociale verzekeringen	5.713	4.364
Pensioenpremies	295	1.537
Nog te betalen kosten (overige)	872	524
Overlopende passiva	3.993	2.273
	34.493	33.342

3.10 Toelichting op de enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2017

(in duizenden euro's)

Bedrijfsopbrengsten

Opbrengsten zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning

	2017	2016
Wettelijk budget voor aanvaardbare kosten WLZ-zorg	14.679	13.462
Administratieve correcties voorgaande jaren	50	-12
Opbrengsten Jeugdzorg	4.560	4.308
Opbrengsten WMO	44	32
	19.333	17.790

Subsidies

	2017	2016
Subsidie WLZ/Zvw-zorg	569	1.129
Rijkssubsidies vanwege het Ministerie van VWS	7	0
Overige subsidies, waaronder loonkostensubsidies en EU-subsidies	10	7
	586	1.136

Overige bedrijfsopbrengsten

	2017	2016
Verkoopopbrengst dienstverlening	4	0
Verkoopopbrengst onroerende goederen	616	365
Overige opbrengsten	35.854	14.266
	36.474	14.631

Bedrijfslasten

Personeelskosten

	2017	2016
Lonen en salarissen	9.681	6.718
Vakantiedagenverplichting (inclusief sociale lasten)	62	82
Vakantiebijslag	712	461
Sociale lasten	1.544	908
Pensioenpremies	891	610
Andere personeelskosten	1.149	885
	14.039	9.664
Personeel niet in loondienst	1.945	742
	15.984	10.406

De verdeling van full-time equivalenten (fte's) naar organisatieonderdelen is als volgt:

	2017	2016
Concern Ondersteunende Diensten (COD)	212	114
	212	114

Afschrijvingen op materiële en financiële vaste activa

	2017	2016
Afschrijvingen WTZi, WTG en overige vaste activa	9.718	10.588
	9.718	10.588

Bijzondere waardeverandering van vaste activa

	2017	2016
Bijzondere waardeverminderingen van: - materiële vaste activa	1.085	359
	1.085	359

Overige bedrijfslasten

	2017	2016
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	9.087	205
Algemene kosten	8.256	5.998
Patiënt- en bewonersgebonden kosten	437	21
Onderhoud en energiekosten	6.312	313
Huur en leasing	1.355	1.251
Diverse lasten	57	0
	25.504	7.788

Financiële baten en lasten

	2017	2016
Rente langlopende schulden	1.726	2.440
Rente rekening-courant	10	93
Overige rente baten en lasten	-36	-36
	1.700	2.497

Resultaat deelnemingen

	2017	2016
Resultaat deelneming	-31	-56
	-31	-56

3.11 Gesegmenteerde winst-en-verliesrekeningen over 2017

(in duizenden euro's)

3.11.1 Gehandicaptenzorg

	2017	2016
Bedrijfsopbrengsten		
Opbrengsten zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning	89.002	86.366
Omzet DBC's / DBC-zorgproducten	0	0
Subsidies	282	573
Overige bedrijfsopbrengsten	563	493
Som der bedrijfsopbrengsten	89.847	87.432
Bedrijfslasten		
Personeelskosten	67.497	65.603
Afschrijvingen op materiële en financiële vaste activa	745	798
Bijzondere waardeverandering van vaste activa	0	0
Overige bedrijfslasten	20.168	20.552
Som der bedrijfslasten	88.410	86.953
Bedrijfsresultaat	1.437	479
Financiële baten en lasten	0	0
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belasting	1.437	479
Aandeel derden	0	0
Resultaat deelnemingen	0	0
Belastingen	0	0
Jaarresultaat na belastingen	1.437	479
Winstbestemming resultaat boekjaar		
Mutatie reserve aanvaardbare kosten St. Anna	121	172
Mutatie reserve aanvaardbare kosten Maasveld	201	11
Mutatie reserve aanvaardbare kosten Op de Bies	396	56
Mutatie reserve aanvaardbare kosten Koraal Groep	719	240
	1.437	479

3.11.2 Onderwijs

	2017	2016
Bedrijfsopbrengsten		
Opbrengsten zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning	56	55
Omzet DBC's / DBC-zorgproducten	0	0
Subsidies	44.558	44.619
Overige bedrijfsopbrengsten	1.249	1.154
Som der bedrijfsopbrengsten	45.863	45.828
Bedrijfslasten		
Personeelskosten	39.289	38.159
Afschrijvingen op materiële en financiële vaste activa	957	913
Bijzondere waardeverandering van vaste activa	0	0
Overige bedrijfslasten	5.742	6.366
Som der bedrijfslasten	45.988	45.438
Bedrijfsresultaat	-125	390
Financiële baten en lasten	0	-3
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belasting	-125	393
Aandeel derden	0	0
Resultaat deelnemingen	0	0
Belastingen	0	0
Jaarresultaat na belastingen	-125	393
Winstbestemming resultaat boekjaar		
Mutatie algemene reserve Saltho Onderwijs	87	67
Mutatie algemene reserve Maashorst Onderwijs	71	117
Mutatie algemene reserve Het Driespan	277	209
Onttrekking bestemmingsreserve Saltho Onderwijs	-560	0
	-125	393

3.11.3 Jeugdzorg

	2017	2016
Bedrijfsopbrengsten		
Opbrengsten zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning	65.781	66.699
Omzet DBC's / DBC-zorgproducten	29	33
Subsidies	2.310	2.496
Overige bedrijfsopbrengsten	1.612	1.483
Som der bedrijfsopbrengsten	69.732	70.711
Bedrijfslasten		
Personeelskosten	54.766	54.092
Afschrijvingen op materiële en financiële vaste activa	705	749
Bijzondere waardeverandering van vaste activa	-88	350
Overige bedrijfslasten	13.199	13.476
Som der bedrijfslasten	68.582	68.667
Bedrijfsresultaat	1.150	2.044
Financiële baten en lasten	82	77
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belasting	1.068	1.967
Aandeel derden	0	0
Resultaat deelnemingen	0	0
Belastingen	0	0
Jaarresultaat na belastingen	1.068	1.967
Winstbestemming resultaat boekjaar		
Mutatie reserve aanvaardbare kosten Gastenhof	103	243
Mutatie reserve aanvaardbare kosten De la Salle	4	164
Mutatie reserve aanvaardbare kosten De Hondsborg	62	9
Mutatie reserve aanvaardbare kosten Koraal Groep	169	415
Mutatie bestemmingsfonds Maashorst Jeugdzorg	151	187
Mutatie algemene reserve Stichting SeysCentra	579	949
	1.068	1.967

3.11.4 Arbeidsintegratie

	2017	2016
Bedrijfsopbrengsten		
Opbrengsten zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning	495	351
Omzet DBC's / DBC-zorgproducten	0	0
Subsidies	65	6
Overige bedrijfsopbrengsten	1.259	1.486
Som der bedrijfsopbrengsten	1.819	1.843
Bedrijfslasten		
Personeelskosten	2.099	1.889
Afschrijvingen op materiële en financiële vaste activa	2	3
Bijzondere waardeverandering van vaste activa	0	0
Overige bedrijfslasten	151	270
Som der bedrijfslasten	2.252	2.162
Bedrijfsresultaat	-433	-319
Financiële baten en lasten	0	0
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belasting	-433	-319
Aandeel derden	0	0
Resultaat deelnemingen	0	0
Belastingen	2	0
Jaarresultaat na belastingen	-435	-319
Winstbestemming resultaat boekjaar		
Mutatie algemene reserve Sterk in Werk	-435	-319
	-435	-319

3.11.5 Koraal Groep

	2017	2016
Bedrijfsopbrengsten		
Opbrengsten zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning	19.333	17.790
Omzet DBC's / DBC-zorgproducten	0	0
Subsidies	586	1.136
Overige bedrijfsopbrengsten	36.474	14.631
Som der bedrijfsopbrengsten	56.393	33.557
Bedrijfslasten		
Personeelskosten	15.984	10.406
Afschrijvingen op materiële en financiële vaste activa	9.718	10.588
Bijzondere waardeverandering van vaste activa	1.085	359
Overige bedrijfslasten	25.504	7.788
Som der bedrijfslasten	52.291	29.141
Bedrijfsresultaat	4.102	4.416
Financiële baten en lasten	1.700	2.497
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belasting	2.402	1.919
Aandeel derden	0	0
Resultaat deelnemingen	-31	-56
Belastingen	0	0
Jaarresultaat na belastingen	2.433	1.975
Winstbestemming resultaat boekjaar		
Mutatie reserve aanvaardbare kosten Koraal Groep	484	1.064
Dotatie bestemmingsreserve innovatiefonds	2.000	1.500
Onttrekking bestemmingsreserve innovatiefonds	-51	-587
Onttrekking bestemmingsreserve sociaal fonds	0	-2
	2.433	1.975

Hoofdstuk 4

Overige gegevens

4.1 Statutaire regeling resultaatbestemming

In de statuten van Koraal Groep is geen specifieke regeling opgenomen omtrent de resultaatbestemming. Het resultaat wordt jaarlijks conform de resultaatbestemming toegevoegd aan de bestemmingsreserves, bestemmingsfondsen en/of algemene reserves, welke onderdeel uitmaken van het eigen vermogen van Koraal Groep.

4.2 Nevenvestigingen

De nevenvestigingen van Stichting Koraal Groep staan toegelicht onder de grondslagen van waardering en bepaling van het resultaat.

4.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring van de onafhankelijke accountant is opgenomen op de volgende pagina.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de raad van toezicht van Stichting Koraal Groep te Sittard

VERKLARING OVER DE IN HET FINANCIEEL JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING 2017

Ons oordeel

Wij hebben de in het financieel jaarverslag onder hoofdstuk 3 opgenomen jaarrekening 2017 van Stichting Koraal Groep te Sittard gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in het financieel jaarverslag 2017 opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Koraal Groep op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi (RVW).

De jaarrekening bestaat uit:

1. De geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2017.
2. De geconsolideerde en enkelvoudige resultatenrekening over 2017.
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol WNT 2017 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening".

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Koraal Groep zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Geen controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de klassenindeling bezoldigingsmaximum 2015

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2017 hebben wij het bezoldigingsmaximum WNT 2015 zoals bepaald en verantwoord door Stichting Koraal Groep als uitgangspunt gehanteerd voor onze controle en hebben wij geen werkzaamheden verricht op de totstandkoming van dit bezoldigingsmaximum 2015.

VERKLARING OVER DE IN HET FINANCIEEL JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het financieel jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Jaarverslag
- Bestuur en vaststelling jaarrekening
- De overige gegevens
- Bijlagen

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van de RVW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten van de RVW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder jaarverslag, bestuur en vaststelling jaarrekening, de overige gegevens en bijlagen in overeenstemming met de RVW.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van de raad van bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de RVW. In dit kader is de raad van bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de raad van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de raad van bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de raad van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de raad van bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen, of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De raad van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol WNT 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de raad van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de raad van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

- Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de raad van toezicht dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Eindhoven, 30 mei 2018

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: drs. W.J.P.M. van de Rijdt RA

Hoofdstuk 5

Bijlagen

5.1 Verloopoverzicht materiële vaste activa

(in duizenden euro's)

	Grond	Aanloopkosten	Terreinvoorzieningen	Gebouwen	Verbouwingen	Installaties	Instandhouding	Trekkingsrechten	Onderhanden projecten	Subtotaal
Afschrijvingspercentages	0%	2,5%	5%	2% / 2,5%	5%	5%	10%	5%		
Stand 1 januari										
Aanschafwaarde	13.498	2.124	8.269	78.233	7.616	32.188	13.492	14.089	-543	168.966
Cumulatieve afschrijvingen	0	589	3.270	12.184	2.205	11.618	6.917	5.605	0	42.388
Bijzondere waardeverandering (impairment)	0	641	377	21.226	867	756	665	2.620	0	27.152
Voorziening bouwprojecten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening verkoopverlies	0	0	0	-200	0	0	0	0	0	-200
Boekwaarde	13.498	894	4.622	44.623	4.544	19.814	5.910	5.864	-543	99.226
Mutaties boekjaar										
Investeringen	7	0	272	683	922	251	1.020	375	914	4.444
Afschrijvingen	0	150	504	3.607	634	1.676	1.338	808	0	8.717
Voorziening bouwprojecten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bijzondere waardeverandering (impairment)	0	82	8	2.537	316	90	141	-503	0	2.671
Afschrijving bijzondere waardeverandering	0	-80	-30	-1.154	-92	-98	-56	-163	0	-1.673
Voorziening verkoopverlies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Terugname geheel afgeschreven activa										
Aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aanschafwaarde (impairment)	0	0	0	-220	-134	-80	-8	-65	0	-507
Afschrijvingen	0	0	0	-220	-134	-80	-8	-65	0	-507
Desinvesteringen										
Aanschafwaarde	124	10	0	139	238	16	75	137	0	739
Afschrijvingen	0	5	0	37	194	8	36	66	0	346
Omboekingen van materiële vaste activa										
Aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Omboekingen naar financiële vaste activa										
Aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Stand 31 december										
Aanschafwaarde	13.381	2.114	8.541	78.777	8.300	32.423	14.437	14.327	371	172.671
Cumulatieve afschrijvingen	0	654	3.744	14.820	2.687	13.268	8.171	6.249	0	49.593
Bijzondere waardeverandering (impairment)	0	723	385	23.543	1.049	766	798	2.052	0	29.316
Voorziening bouwprojecten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening verkoopverlies	0	0	0	-200	0	0	0	0	0	-200
Boekwaarde	13.381	737	4.412	40.214	4.564	18.389	5.468	6.026	371	93.562

(in duizenden euro's)

	Inventaris	Vervoermiddelen	Automatisering	Subtotaal	Totaal materiële vaste activa
Afschrijvingspercentages	10%	20%	20%		
Stand 1 januari					
Aanschafwaarde	17.481	144	4.778	22.403	191.369
Cumulatieve afschrijvingen	8.460	66	2.563	11.089	53.477
Bijzondere waardeverandering (impairment)	0	0	0	0	27.152
Voorziening bouwprojecten	0	0	0	0	0
Voorziening verkoopverlies	0	0	0	0	-200
Boekwaarde	9.021	78	2.215	11.314	110.540
Mutaties boekjaar					
Investeringen	2.565	68	1.315	3.948	8.392
Afschrijvingen	1.895	33	948	2.876	11.593
Voorziening bouwprojecten	0	0	0	0	0
Bijzondere waardeverandering (impairment)	0	0	0	0	2.671
Afschrijving bijzondere waardeverandering	0	0	0	0	-1.673
Voorziening verkoopverlies	0	0	0	0	0
Terugname geheel afgeschreven activa					
Aanschafwaarde	277	0	0	277	277
Aanschafwaarde (impairment)	0	0	0	0	-507
Afschrijvingen	277	0	0	277	-230
Desinvesteringen					
Aanschafwaarde	209	36	0	245	984
Afschrijvingen	116	34	0	150	496
Omboeelingen van materiële vaste activa					
Aanschafwaarde	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	0	0	0	0	0
Omboeelingen naar financiële vaste activa					
Aanschafwaarde	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	0	0	0	0	0
Stand 31 december					
Aanschafwaarde	19.560	176	6.093	25.829	198.500
Cumulatieve afschrijvingen	9.962	65	3.511	13.538	63.131
Bijzondere waardeverandering (impairment)	0	0	0	0	29.316
Voorziening bouwprojecten	0	0	0	0	0
Voorziening verkoopverlies	0	0	0	0	-200
Boekwaarde	9.598	111	2.582	12.291	105.853

5.2 Verloopoverzicht financiële vaste activa

(in duizenden euro's)

	Compensatieregeling	Gebouwen	Trekkingsrechten	Instandhouding	Disagio	Totaal financiële vaste activa
Afschrijvingspercentages	16,7%	2%	5%	10%	10%	
Stand 1 januari						
Aanschafwaarde	9.948	1.853	127	10	0	11.938
Cumulatieve afschrijvingen	9.408	1.671	89	9	0	11.177
Voorziening compensatieregeling	-210	0	0	0	0	-210
Boekwaarde	330	182	38	1	0	551
Mutaties boekjaar						
Investerings	0	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	540	37	6	1	0	584
Voorziening compensatieregeling	210	0	0	0	0	210
Terugname geheel afgeschreven activa						
Aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
Desinvesteringen						
Aanschafwaarde	9.948	1.853	127	10	0	11.938
Afschrijvingen	9.948	1.708	95	10	0	11.761
Omboekingen van materiële vaste activa						
Aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
Stand 31 december						
Aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0
Cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
Voorziening compensatieregeling	0	0	0	0	0	0
Boekwaarde	0	0	0	0	0	0

5.3 Projecten in uitvoering en mutaties in het boekjaar:

5.3.1 St. Anna

Projectgegevens		Investerings		
Omschrijving	t/m 2016 (=t-1)	2017 (totaal t)	t/m 2017	
			Gereed	Onderhanden
Structuurvisie	-525.917	-898	0	-526.815
Subtotaal	-525.917	-898	0	-526.815
Meerjareninstandhouding planning 2017	0	236.794	-236.794	0
Subtotaal	0	236.794	-236.794	0
Nieuwbouw unit hoog complexe zorg	10.648	0	0	10.648
Tijdelijke uitbreiding	5.070	246.230	-251.300	0
Renovatie Overbeekse woningen	36.279	49.980	0	86.259
Kantoorsamenwerking Begeleidingskant.	0	7.210	0	7.210
Uitbreiding Schoolhof en Kapellaan	0	1.436	0	1.436
Keuken appartementen	0	34.443	-34.443	0
Aanpassingen Donderbergweg	0	132.598	-132.598	0
Kunstgras sportveld	0	13.193	-13.193	0
Fietsenstalling Paltrokmolen	0	14.983	-14.983	0
Tuinhuis Polderhof 8	0	7.714	-7.714	0
Subtotaal	51.997	507.787	-454.231	105.553
Totaal	-473.920	743.683	-691.025	-421.262

5.3.2 Gastenhof

Projectgegevens		Investerings		
Omschrijving	t/m 2016 (=t-1)	2017 (totaal t)	t/m 2017	
			Gereed	Onderhanden
Meerjareninstandhouding planning 2017	0	244.992	-244.992	0
Meerjareninstandhouding planning 2018	0	6.885	0	6.885
Subtotaal	0	251.877	-244.992	6.885
Sluitplan locatie Gastenhof	9.438	5.445	0	14.883
Aanpassen separeerruimtes	931	4.676	0	5.607
Aanpassen binnenplein Urmond	0	3.630	0	3.630
Luchtbehandeling Oranjestraat	0	3.979	-3.979	0
Subtotaal	10.369	17.730	-3.979	24.120
Aanpassen Franciscanenstraat	1.043	647	-1.690	0
Douche-renovatie Jekerzicht	0	90.874	-90.874	0
Subtotaal	1.043	91.521	-92.564	0
Totaal	11.412	361.128	-341.535	31.005

5.3.3 De Hondsborg

Projectgegevens		Investerings		
Omschrijving	t/m 2016 (=t-1)	2017 (totaal t)	t/m 2017	
			Gereed	Onderhanden
Meerjareninstandhouding planning 2017	0	44.039	-44.039	0
Subtotaal	0	44.039	-44.039	0
Renovatie Beukenhorst	25.009	697.433	0	722.442
Subtotaal	25.009	697.433	0	722.442
Totaal	25.009	741.472	-44.039	722.442

5.3.4 Maasveld

Projectgegevens		Investerings		
Omschrijving	t/m 2016 (=t-1)	2017 (totaal t)	t/m 2017	
			Gereed	Onderhanden
Herstructurering fase 3b	0	246.972	-246.972	0
Herstructurering fase 3a	-96.937	-244.193	0	-341.130
Herstructurering fase 2	2.726	85.298	-88.024	0
Subtotaal	-94.211	88.077	-334.996	-341.130
Meerjareninstandhouding planning 2017	0	187.207	-187.207	0
Subtotaal	0	187.207	-187.207	0
Renovatie Balsemienbeemd 57-59-61	2.082	271.239	0	273.321
Veranda kinderboerderij	-25.000	25.000	0	0
Aanpassingen Krokusbeemd 34	6.465	184.063	-190.528	0
Zonwering Krokusbeemd 10 t/m 18	0	92.783	-92.783	0
Veiligheidsbeglazing centrumlocatie	0	15.594	-15.594	0
Klimaatbeheersing	0	2.675	0	2.675
Subtotaal	-16.453	591.354	-298.905	275.996
Totaal	-110.664	866.638	-821.108	-65.134

5.3.5 De la Salle

Projectgegevens		Investerings		
Omschrijving	t/m 2016 (=t-1)	2017 (totaal t)	t/m 2017	
			Gereed	Onderhanden
Meerjareninstandhouding planning 2017	0	91.020	-91.020	0
Subtotaal	0	91.020	-91.020	0
Plaatsen hekwerk	0	7.078	-7.078	0
Subtotaal	0	7.078	-7.078	0
Totaal	0	98.098	-98.098	0

5.3.6 Op de Bies

Projectgegevens		Investerings		
Omschrijving	t/m 2016 (=t-1)	2017 (totaal t)	t/m 2017	
			Gereed	Onderhanden
Meerjareninstandhouding planning 2017	0	591.784	-591.784	0
Meerjareninstandhouding planning 2018	0	18.749	0	18.749
Subtotaal	0	610.533	-591.784	18.749
Imago centrumlocatie	4.045	24.359	0	28.404
Aanpassen Kap. Lochtmanstr.4-6	115	2.523	0	2.638
Uitbreiding G en H woningen	374	11.678	0	12.052
Tijdelijke huisvesting	0	10.630	0	10.630
Aanp.Kap.Lochtm.8-10/Schepenen 2-8	0	27.019	0	27.019
Opdrukroepers afzonderingsruimtes	0	4.739	0	4.739
Uitbreiding huiskamer 153A	0	5.964	-5.964	0
Aanpassingen bergingen H153A/B	0	29.730	-29.730	0
Aanpassingen Biesonder	0	41.350	-41.350	0
Uitbreiding detectielussen	0	2.535	-2.535	0
Aanpassingen LWP	0	38.113	-38.113	0
Klimaatbeheersing H171/173	0	12.142	-12.142	0
Aanpassingen glasvezelnetwerk	0	119.035	-119.035	0
Subtotaal	4.534	329.817	-248.869	85.482
Vervangen brandmeldinstallatie KSWV	115	-115	0	0
Subtotaal	115	-115	0	0
Totaal	4.649	940.235	-840.653	104.231

5.4 Overzicht langlopende schulden

(in duizenden euro's)

Leninggever	Datum	Hoofdsom	Totale looptijd in jaren	Soort lening *	Werkelijke rente	Restschuld 31-12-2016	Nieuwe leningen in 2017	Aflossing in 2017	Restschuld 31-12-2017	Restschuld over 5 jaar	Resterende looptijd in jaren eind 2017	Aflossingswijze	Aflossing 2018	Gestelde zekerheden *
NWB	3-mrt-03	6.000	40	OL	3,33%	4.050		150	3.900	3.150	26	lineair	150	WBF
BNG	13-mrt-09	20.000	10	OL	4,15%	6.000		2.000	4.000	0	2	lineair	2.000	WBF
BNG	1-jun-15	24.400	20	OL	1,19%	23.180		1.220	21.960	15.860	18	lineair	1.220	WBF
Rabobank	1-jul-94	3.630	28	OL	3,50%	778		130	648	0	5	lineair	130	WBF
NWB	1-feb-94	3.760	29	OL	1,93%	907		131	776	130	6	lineair	130	WBF
ABN-AMRO	15-jul-99	6.807	20	OL	5,00%	1.021		340	681	0	2	lineair	340	Geen
ABN-AMRO	31-jan-92	4.538	30	OL	4,55%	908		151	757	0	5	lineair	151	Geen
ABN-AMRO	14-feb-92	4.538	30	OL	4,30%	908		151	757	0	5	lineair	151	Geen
BNG	1-nov-03	2.000	19	OL	4,72%	632		105	527	0	5	lineair	105	SG
Rabobank	1-apr-93	1.974	40	OL	4,80%	839		49	790	543	16	lineair	49	WBF
ABN-AMRO	26-nov-07	10.000	15	OL	4,51%	4.000		4.000	0	0	0	lineair	0	WBF
ABN-AMRO	26-nov-07	20.000	20	OL	4,62%	11.000		1.000	10.000	5.000	10	lineair	1.000	WBF
ING	1-mei-11	1.008	29	OL	5,20%	907		21	886	765	22	annuïteit	22	OG
BNG	1-feb-16	10.400	30	OL	1,67%	10.400		347	10.053	8.320	29	lineair	347	WBF
Rabobank	1-mrt-16	5.994	12	OL	1,65%	5.504		490	5.014	2.564	11	lineair	490	Geen
Totaal		125.049				71.034	0	10.285	60.749	36.332			6.285	

* Afkortingen

OL = onderhandse lening
OG = onroerend goed
SG = staatsgarantie
WBF = waarborgfonds

5.5 Nog in tarieven te verrekenen financieringstekort resp. –overschot

(in duizenden euro's)

Zorgkantoor Noord- en Midden-Limburg

Financieringstekort resp. -overschot	2016	2017	Totaal
Saldo per 1 januari	163	0	163
Bij/af: financieringsverschil boekjaar	0	104	104
Bij/af: administratieve correcties voorgaande jaren	0	0	0
Bij/af: betalingen/ontvangsten	-163	0	-163
Saldo per 31 december	0	104	104
Stadium van vaststelling *	c	a	

Zorgkantoor Zuid-Limburg

Financieringstekort resp. -overschot	2016	2017	Totaal
Saldo per 1 januari	55	0	55
Bij/af: financieringsverschil boekjaar	0	206	206
Bij/af: administratieve correcties voorgaande jaren	47	0	47
Bij/af: betalingen/ontvangsten	-102	0	-102
Saldo per 31 december	0	206	206
Stadium van vaststelling *	c	a	

Zorgkantoor Noordoost Brabant

Financieringstekort resp. -overschot	2016	2017	Totaal
Saldo per 1 januari	1	0	1
Bij/af: financieringsverschil boekjaar	0	91	91
Bij/af: administratieve correcties voorgaande jaren	-1	0	-1
Bij/af: betalingen/ontvangsten	0	0	0
Saldo per 31 december	0	91	91
Stadium van vaststelling *	c	a	

Zorgkantoor Noordoost Brabant (inzake Sterk in Werk)

Financieringstekort resp. -overschot	2016	2017	Totaal
Saldo per 1 januari	-1	0	-1
Bij/af: financieringsverschil boekjaar	0	-1	-1
Bij/af: administratieve correcties voorgaande jaren	0	0	0
Bij/af: betalingen/ontvangsten	1	0	1
Saldo per 31 december	0	-1	-1
Stadium van vaststelling *	c	a	

Zorgkantoor Midden-Brabant

Financieringstekort resp. -overschot	2016	2017	Totaal
Saldo per 1 januari	-149	0	-149
Bij/af: financieringsverschil boekjaar	0	-208	-208
Bij/af: administratieve correcties voorgaande jaren	4	0	4
Bij/af: betalingen/ontvangsten	145	0	145
Saldo per 31 december	0	-208	-208
Stadium van vaststelling *	c	a	

Financieringsverschil boekjaar

	Wettelijk budget	Ontvangen voorschot	Financieringsverschil 2017
Zorgkantoor Noord- en Midden-Limburg	31.373	31.269	104
Zorgkantoor Zuid-Limburg	70.881	70.675	206
Zorgkantoor Noordoost Brabant	5.328	5.237	91
Zorgkantoor Noordoost Brabant (inzake Sterk in Werk)	4	5	-1
Zorgkantoor Midden-Brabant	1.475	1.683	-208
	109.061	108.869	192

Stadium van vaststelling

- * a = interne berekening
b = overeenstemming met zorgverzekeraar
c = definitieve vaststelling NZa

5.6 Schulden uit hoofde van nacalculatie DBC's 2013

(in duizenden euro's)

	2013	Totaal
Saldo per 1 januari	-52	-52
Bij/af: financieringsverschil boekjaar	0	0
Bij/af: administratieve correcties voorgaande jaren	0	0
Bij/af: betalingen/ontvangsten	4	4
Saldo per 31 december	-48	-48

Lijst van afkortingen

a.i.	Ad interim
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
B.V.	Besloten Vennootschap
BW	Burgerlijk Wetboek
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CCR	Centrale Cliëntenraad
CMZm	Centrale medezeggenschap medewerkers
COD	Concernondersteunende diensten
DBC	Diagnostische Behandelcombinatie
EAD	Economische en Administratieve Dienst
ESF	Europees Sociaal Fonds
EV	Eigen Vermogen
FTE	Full-time equivalent
HVO	Dienst Huisvesting en Vastgoedontwikkeling
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
KSWV	Kleinschalige woonvoorzieningen
KvK	Kamer van Koophandel
LVG	Licht verstandelijk gehandicapt
MT	Managementteam
NHC	Normatieve Huisvestingscomponent
NZa	Nederlandse Zorgautoriteit
OCW	Onderwijs, Cultuur & Wetenschap, ministerie van
PBL	Persoonsgebonden Budget Levensfase
PGB	Persoonsgebonden Budget
PGGM	Pensioenfonds voor Gezondheidszorg, Geestelijke en Maatschappelijke belangen
RAK	Reserve aanvaardbare kosten
RJ	Richtlijn voor de Jaarverslaglegging
RvT	Raad van Toezicht
SBC	Stichting Beheer Cliëntgelden
SIW	Sterk in Werk
U/G	Uitgezette gelden
UVW	Uitvoering werknemersverzekeringen
VSO	Voortgezet Speciaal Onderwijs
VV	Vreemd Vermogen
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport (ministerie van)
WACC	Weighted Average Cost of Capital
WLZ	Wet Langdurige Zorg
WfZ	Waarborgfonds voor de Zorgsector
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WOZ	Waarde Onroerende Zaak
Wsw	Wet sociale werkvoorziening
WTG	Wet Tarieven Gezondheidszorg
WTZi	Wet Toelating Zorginstellingen
WZV	Wet Ziekenhuisvoorzieningen

Notities

